

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

1. W IV kwartale 2018 r. tendencja spadkowa wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym pogłębiła się. Wartości wskaźnika koniunktury i sald odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety obniżyły się. Spadki odnotowano zarówno w skali kwartału jak i roku. Były one skutkiem nałożenia się ujemnego oddziaływania czynników o charakterze cyklicznym i sezonowym.

Wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym IRG SGH (IRGIND) z miesiąca na miesiąc zmniejszała się; najbardziej w październiku, o 7,0 pkt, następnie o 1,2 pkt w listopadzie i o 1,7 pkt w grudniu. W sumie IRGIND stracił w ciągu kwartału 9,9 pkt, obniżając się z poziomu 1,6 pkt we wrześniu do wysokości -8,3 pkt w grudniu. W skali roku spadek wartości wskaźnika wyniósł 10,1 pkt. Na koniec roku wartość IRGIND spadła poniżej poziomu długookresowej średniej. Nastroje i przewidywania producentów są bardzo pesymistyczne.

2. Pogorszenie się koniunktury było powszechne – dotknęło większości grup ankietowanych przedsiębiorstw. W porównaniu z wrześniem w grudniu wartość wskaźnika koniunktury liczonego dla przedsiębiorstw prywatnych zmniejszyła się o 8,4 pkt do wysokości -7,9 pkt, a dla publicznych o 27,7 pkt do poziomu -16,1 pkt.

W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa kwartalny wzrost wartości IRGIND odnotowano tylko dla grupy przedsiębiorstw zatrudniających ponad 500 pracowników. Wyniósł on 10,9 pkt. W pozostałych grupach koniunktura pogorszyła się. Największy spadek wartości wskaźnika, o 33,7 pkt, zanotowano dla grupy przedsiębiorstw zatrudniających od 251 do 500 pracowników, a najmniejszy, o 0,3 pkt, dla przedsiębiorstw o zatrudnieniu do 50 pracowników. Najniższą wartość w grudniu, -24 pkt, wskaźnik przyjął dla firm zatrudniających od 251 do 500 pracowników, a najwyższą, 15,2 pkt, dla przedsiębiorstw największych (pow. 500 zatrudnionych).

W przekroju według głównych grup produktowych poprawę koniunktury odnotowano w produkcji nietrwałych dóbr konsumpcyjnych. Wzrost wartości wskaźnika dla tej grupy wyniósł 2,8 pkt. W pozostałych grupach koniunktura pogorszyła się; najbardziej w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku. Wskaźnik IRGIND dla tej grupy zmniejszył swoją wartość o 21 pkt. W grudniu najwyższą wartość IRGIND, -2,2 pkt, odnotowano dla produkcji nietrwałych dóbr konsumpcyjnych, a najniższą, -13,2 pkt, dla produkcji półproduktów.

W przekroju regionalnym poprawę koniunktury odnotowano tylko w makroregionie centralnym. Wartość wskaźnika koniunktury wzrosła o 1,4 pkt. W pozostałych makroregionach koniunktura pogorszyła się; najbardziej w makroregionie północnym – spadek wartości wskaźnika wyniósł 24,7 pkt. Najmniejszy spadek wartości wskaźnika, o 2,0 pkt, odnotowano dla województwa mazowieckiego. Najwyższą wartość w grudniu, 0,9 pkt, IRGIND przyjął dla makroregionu północno-zachodniego, a najniższą, -20,5 pkt, dla południowo-zachodniego.

3. Pogorszenie się koniunktury ujawniło się we wszystkich wymiarach działalności przemysłowej. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmniejszyła się w grudniu (w porównaniu z wrześniem) o 13,6 pkt, a w skali roku spadek wartości salda wyniósł 12,3 pkt. Z kolei wartość salda dot. zamówień obniżyła się w ciągu kwartału o 6,7 pkt, a spadek roczny wyniósł 8,2 pkt. Zmniejszyła się również wielkość zamówień eksportowych – wartość salda spadła o 12,3 pkt w stosunku do wartości z września. W zmianach wielkości produkcji oraz zamówień ogółem i zamówień eksportowych utrzymała się tendencja spadkowa. Prognozy producentów są bardzo pesymistyczne.

Wzrosły zapasy wyrobów gotowych. Wartość salda zwiększyła się o 3,4 pkt w skali kwartału, a w ciągu roku o 3,8 pkt. Tendencja średniookresowa jest również wzrostowa. Nieco obniżyły się natomiast ceny sprzedaży wyrobów gotowych. Wartość salda jest niższa niż we wrześniu o 6,0 pkt,

a tendencja zmian ma charakter spadkowy. W skali roku odnotowano niewielki wzrost wartości salda (o 2,4 pkt).

Zmniejszyło się również zatrudnienie, zarówno w skali kwartału jak i roku. Spadki wartości salda wyniosły, odpowiednio: 0,9 pkt i 4,1 pkt. Jest niższa niż w maju o 5,0 pkt, a zarazem niższa od wartości z sierpnia 2017 roku o 7,9 pkt. Widoczna w przebiegu składowa tendencja spadkowa utrzymuje się (od połowy 2017 roku). Przewidywany jest jednak niewielki wzrost wielkości zatrudnienia w najbliższym okresie.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw przemysłowych pogorszyła się. W porównaniu z wrześniem wartość salda obniżyła się o 6,8 pkt, a w ciągu roku aż o 15,5 pkt. Utrwała się tendencja spadkowa zapoczątkowana pod koniec 2017 r., a prognozy ankietowanych przedsiębiorstw są bardzo pesymistyczne.

Podobnie kształtują się oceny ogólnej sytuacji w gospodarce polskiej. W ciągu kwartału wartość salda zmniejszyła się o 7,2 pkt i jest niższa niż w grudniu 2017 r. o 25,4 pkt. Od ponad roku utrzymuje się trend spadkowy i narasta pesymizm w ocenie perspektyw rozwojowych polskiej gospodarki.

4. Obniżył się jednostkowy koszt produkcji. Wartość salda zmniejszyła się o 4,0 pkt do poziomu 50,7 pkt, jest jednak o 3,5 pkt wyższa niż w IV kwartale 2017 r. Firmy spodziewają się wzrostu przeciętnego kosztu produkcji w kolejnym kwartale.

Stopień wykorzystania mocy produkcyjnych zwiększył się o 1,8 punktu procentowego do wysokości 75%. Jest o 0,7 punktu procentowego niższy niż w IV kwartale 2017 roku. Prognozowany jest spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych.

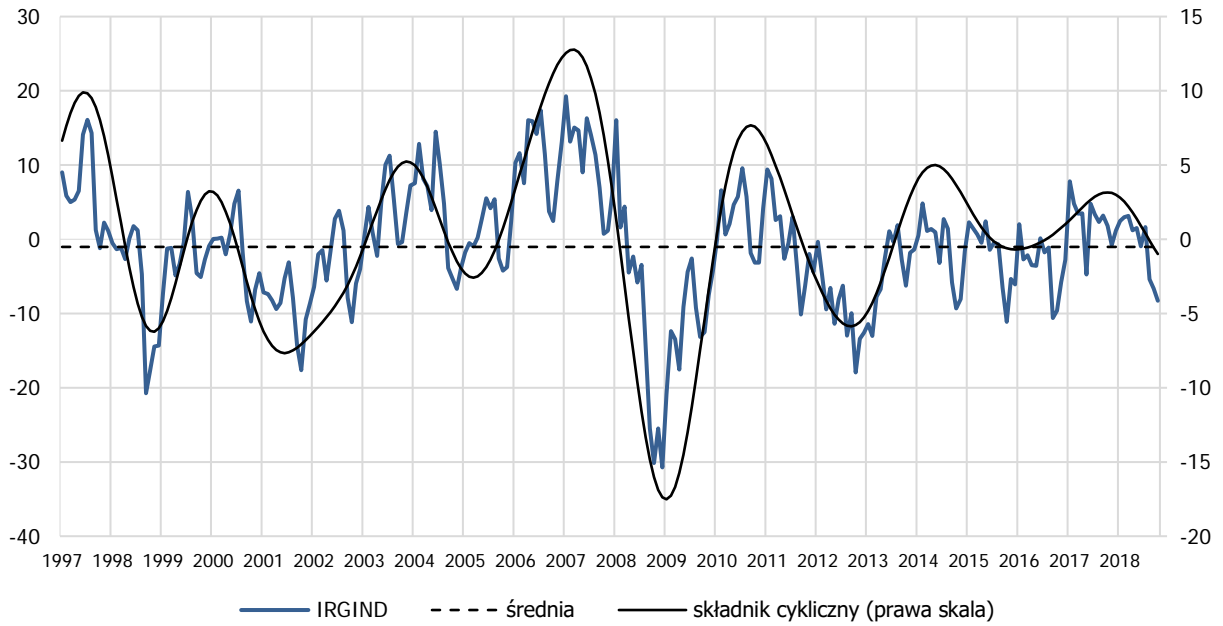
Zmniejszyła się o 0,3 pkt wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Obecnie wynosi -6,6 pkt i jest o tyle samo niższa od wartości sprzed roku. Przewidywany jest dalszy spadek wielkości produkcji eksportowej w kolejnym kwartale. Zmniejszyła się konkurencyjność eksportu, a jednocześnie wzrosła konkurencyjność importu. Wartość pierwszego z sald obniżyła się w IV kwartale o 3,9 pkt do poziomu -8,4 pkt, a wartość drugiego wzrosła o 2,3 pkt do poziomu 8,3 pkt. Spodziewane jest odwrócenie się tych tendencji w następnym kwartale. Zmianom konkurencyjności eksportu i importu towarzyszy spadek korzyści z produkcji na eksport w stosunku do produkcji na rynek krajowy. Wartość salda obniżyła się o 3,6 pkt i wynosi 6,8 pkt. Jest niższa od wartości z IV kwartału 2017 roku o 10,4 pkt. Prognozowane jest dalsze zmniejszenie się względnych korzyści z eksportu.

5. Odnotowano wzrost uciążliwości głównych barier działalności gospodarczej. Informują o tym zarówno firmy prywatne jak i publiczne. Najbardziej doskwierają przedsiębiorcom problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej. Problem braku rąk do pracy narasta od trzech lat. W tym badaniu informuje o nim 45,7% ankietowanych (41,5% kwartał wcześniej, 37% w IV kwartale 2017 r.). W sektorze prywatnym odsetek ten jest jeszcze wyższy. Na drugim miejscu przedsiębiorstwa wymieniają obciążenia podatkowe i niedostateczny popyt krajowy (po 42,3%).

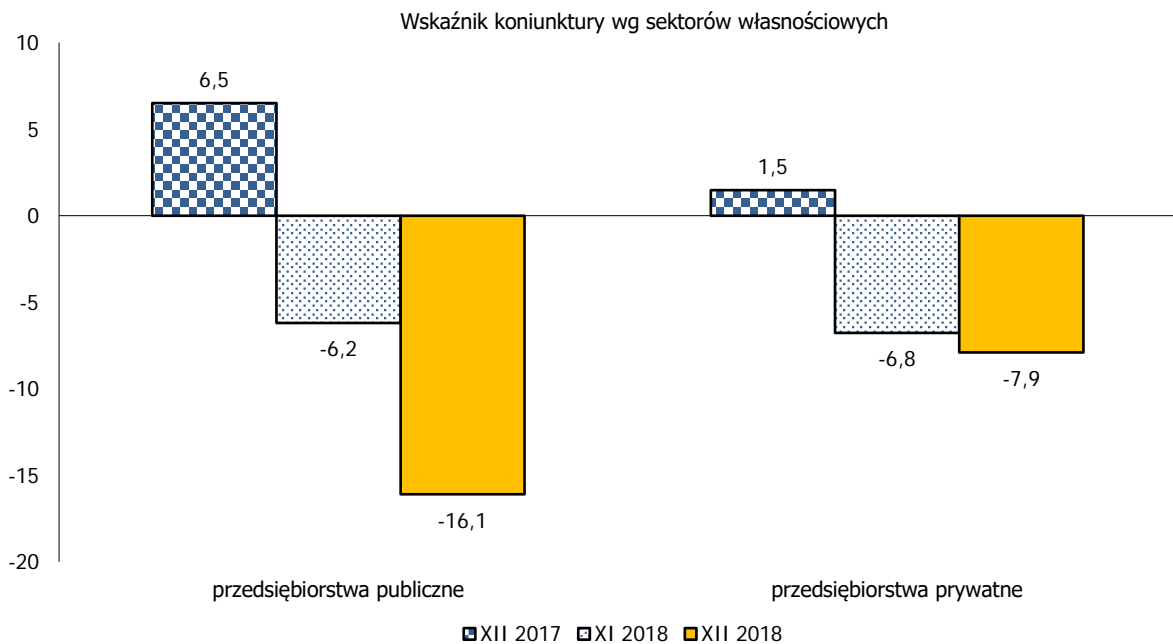
6. W skali półrocza nieco zwiększyły się wartości sald odpowiedzi na pytania o wielkość inwestycji. Wzrosty odnotowane w październiku są znacznie niższe od kwietniowych spadków. Saldo dot. inwestycji w budynki i budowlę zwiększyło swoją wartość o 2,6 pkt i wynosi -3,1 pkt, zaś wartość salda dot. inwestycji w maszyny i urządzenia produkcyjne wzrosła o 1,2 pkt do poziomu 0,5 pkt. Obie wartości są niższe niż w październiku 2017 r., odpowiednio, o: 9,2 i 8,3 pkt. Przedsiębiorstwa zamierzają inwestować przede wszystkim w wymianę wyposażenia. Informuje o tym 59,5% ankietowanych. W dalszym rzędzie jako cele inwestycyjne wymieniane są: powiększenie mocy produkcyjnych (28,2%) i mechanizacja produkcji (27,1%) oraz obniżenie zużycia energii (24,1%). Jako główne ograniczenia działalności inwestycyjnej przedsiębiorstwa niezmiennie wskazują: zbyt niski zysk (43,9%), niedostateczny popyt (40,8%) i obawę przed zadłużeniem (33,9%).

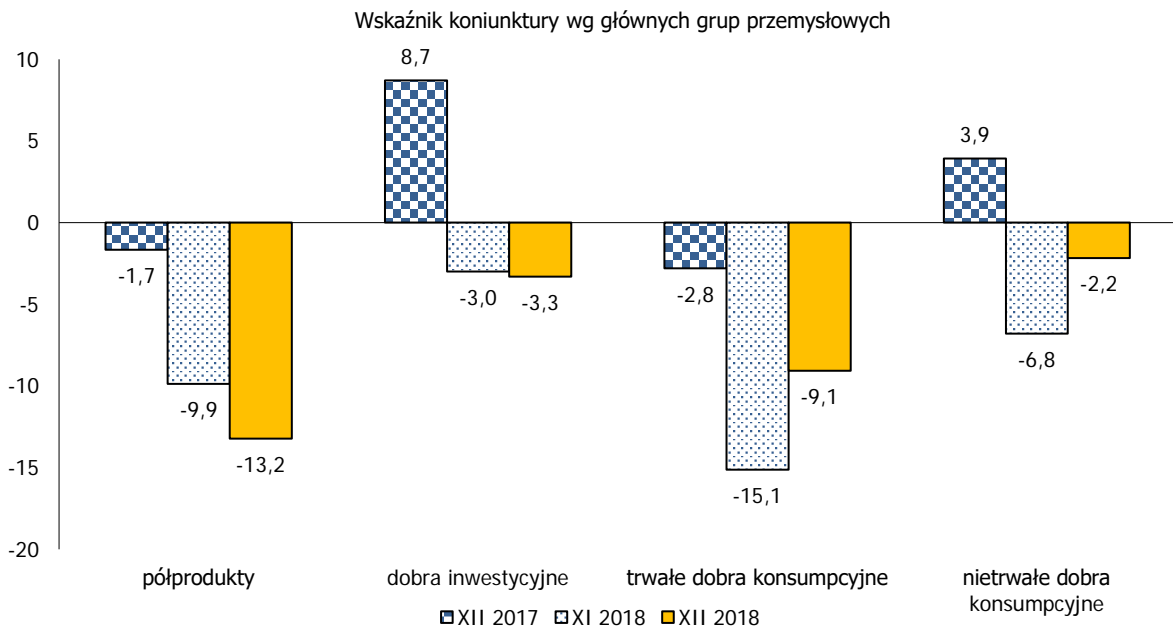
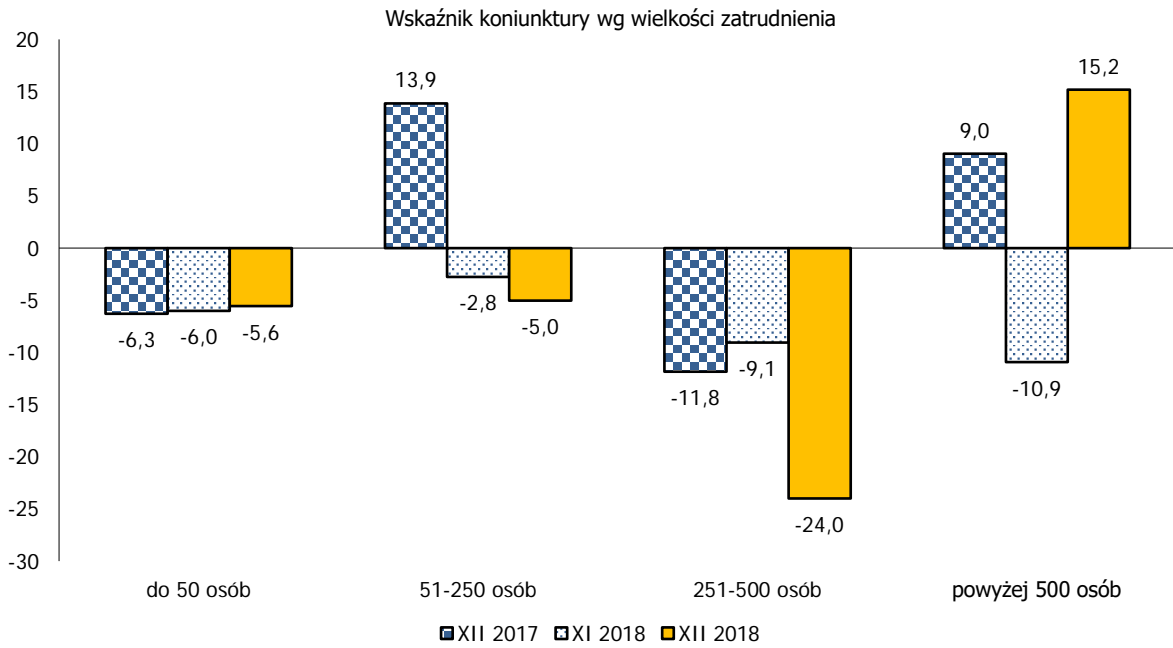
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

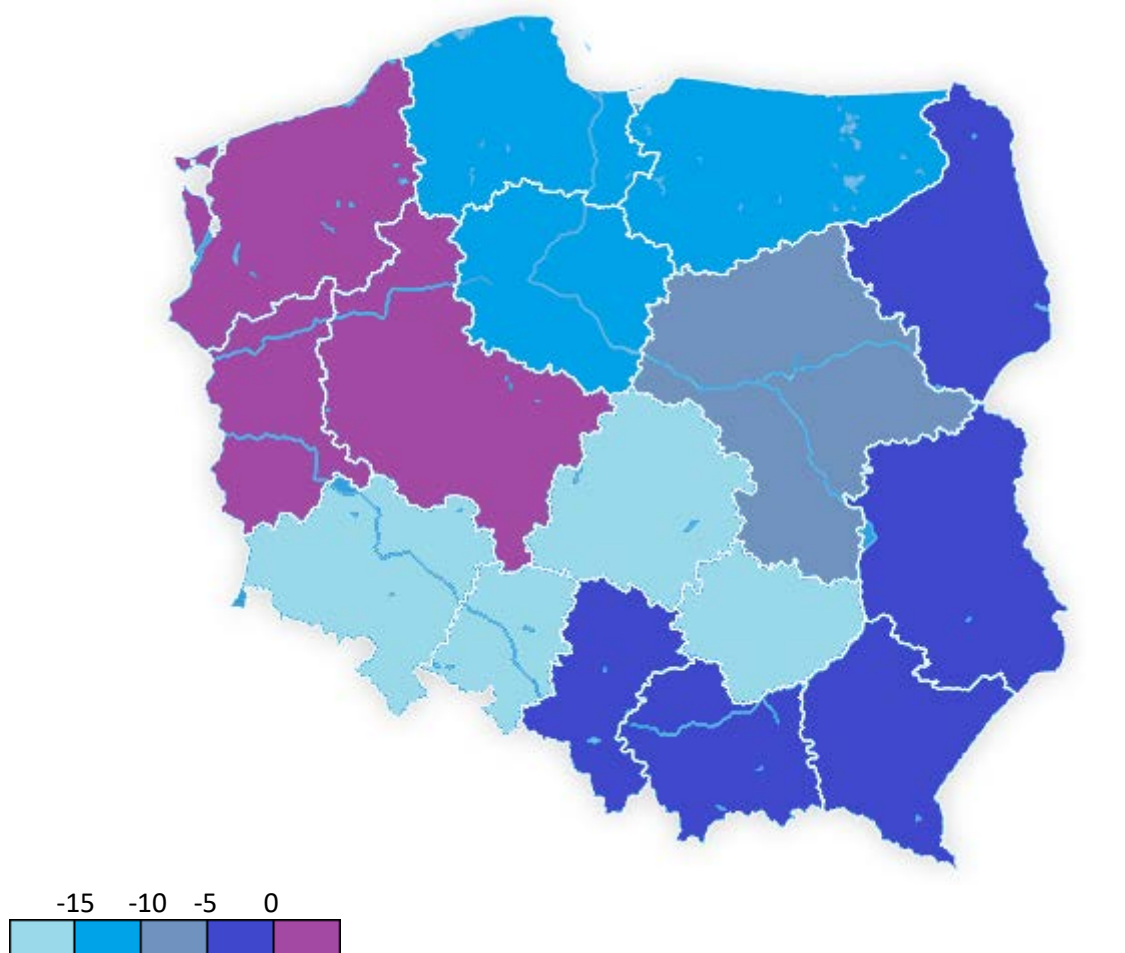

składowe salda	XII'17	VIII'18	IX'18	X'18	XI'18	XII'18
1. wielkość produkcji – przewidywania	6,5	4,9	7,8	-11,3	-11,4	-11,8
2. wielkość zamówień – stan	-2,6	-6,0	-4,1	-1,3	-4,0	-10,8
3. zapasy - stan	-1,6	1,8	-1,2	3,6	4,5	2,2
wskaźnik koniunktury (IRGIND): $(1.+2.-3.)/3$	1,8	-1,0	1,6	-5,4	-6,6	-8,3

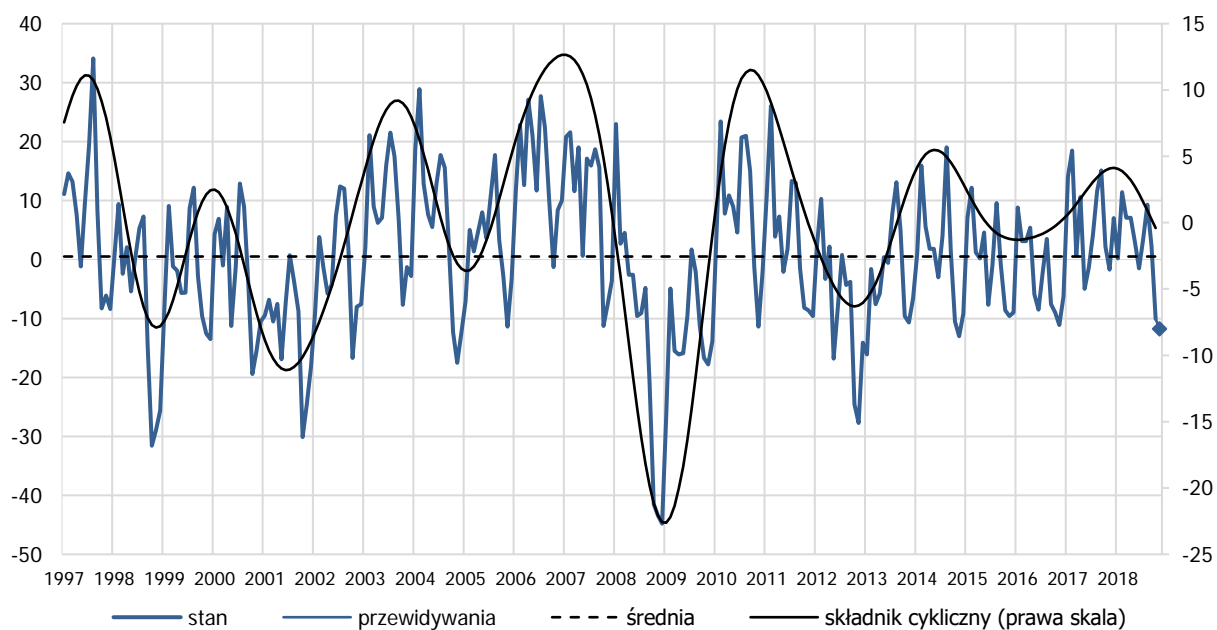

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

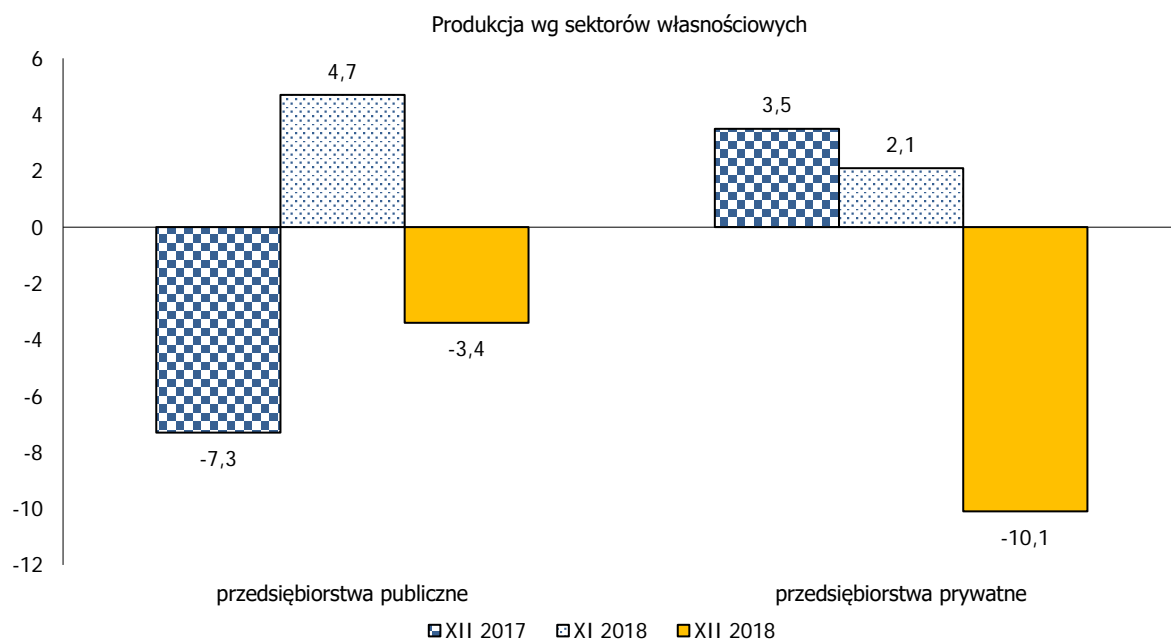

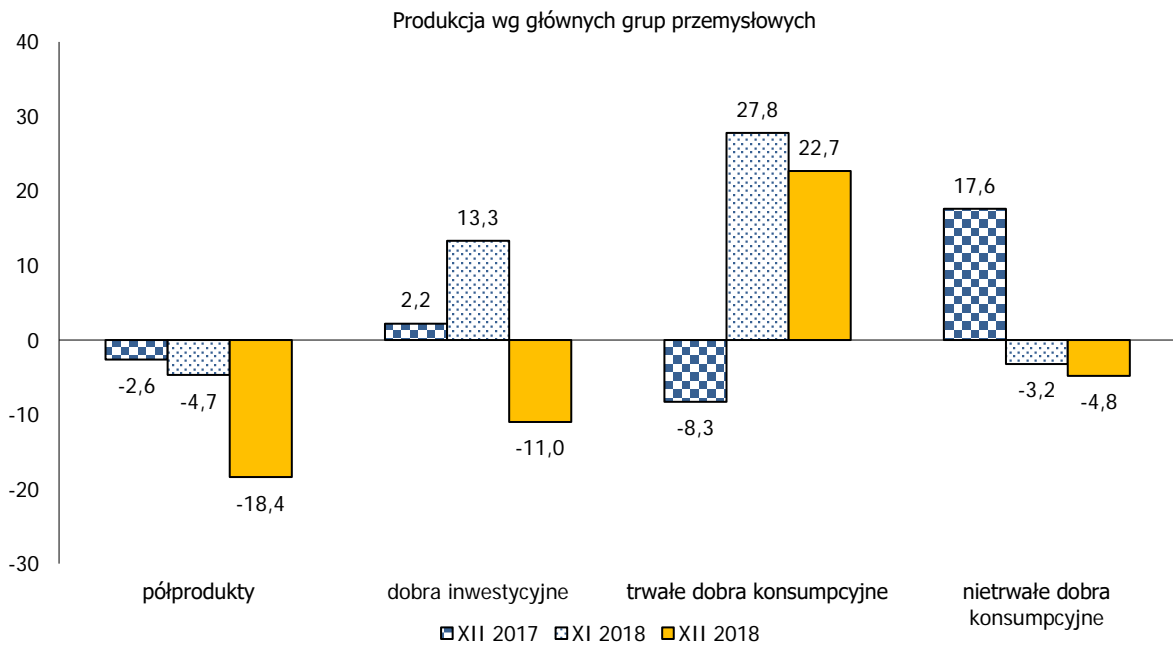
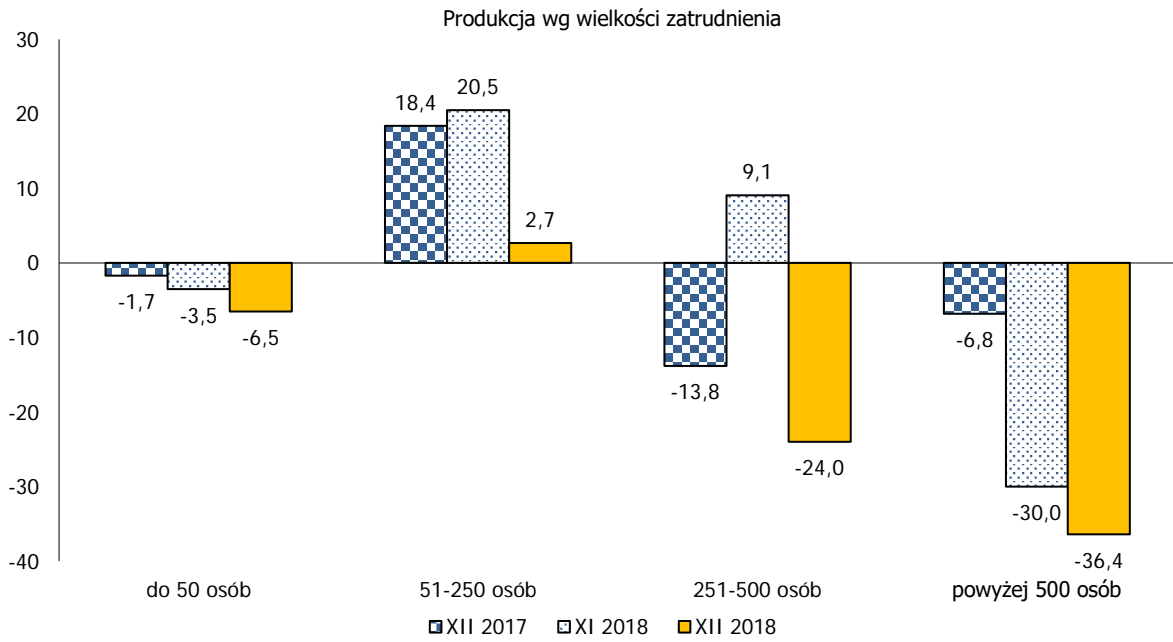
	XII'17	XI'18	XII'18
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	5,6	-6,9	-4,9
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	6,5	-2,8	0,9
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	-8,6	-15,5	-20,5
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	3,2	2,3	-11,8
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-9,4	-16,7	-17,0
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	5,8	-4,1	-1,6
Województwo mazowieckie	1,9	-9,4	-7,8

PRODUKCJA

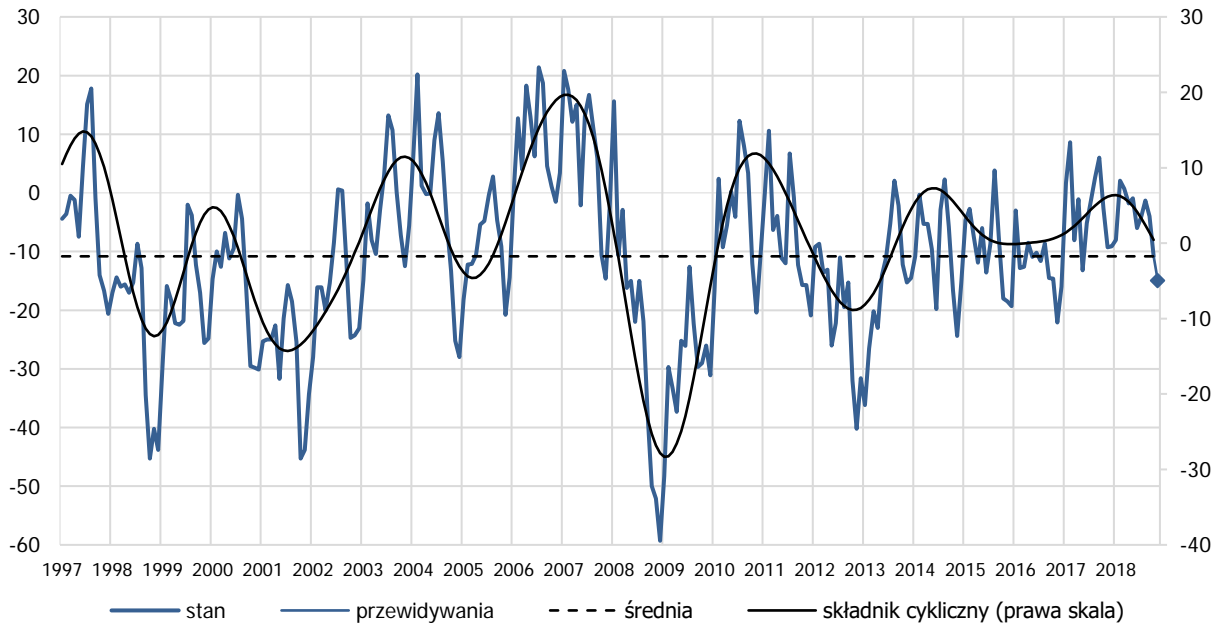

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	26,7	26,1	28,6	24,9	19,2	21,4
brak zmiany	48,7	51,3	52,0	52,6	51,6	45,5
spadek	24,6	22,6	19,3	22,6	29,2	33,2
saldo (1.-3.)	2,2	3,5	9,3	2,3	-10,1	-11,8

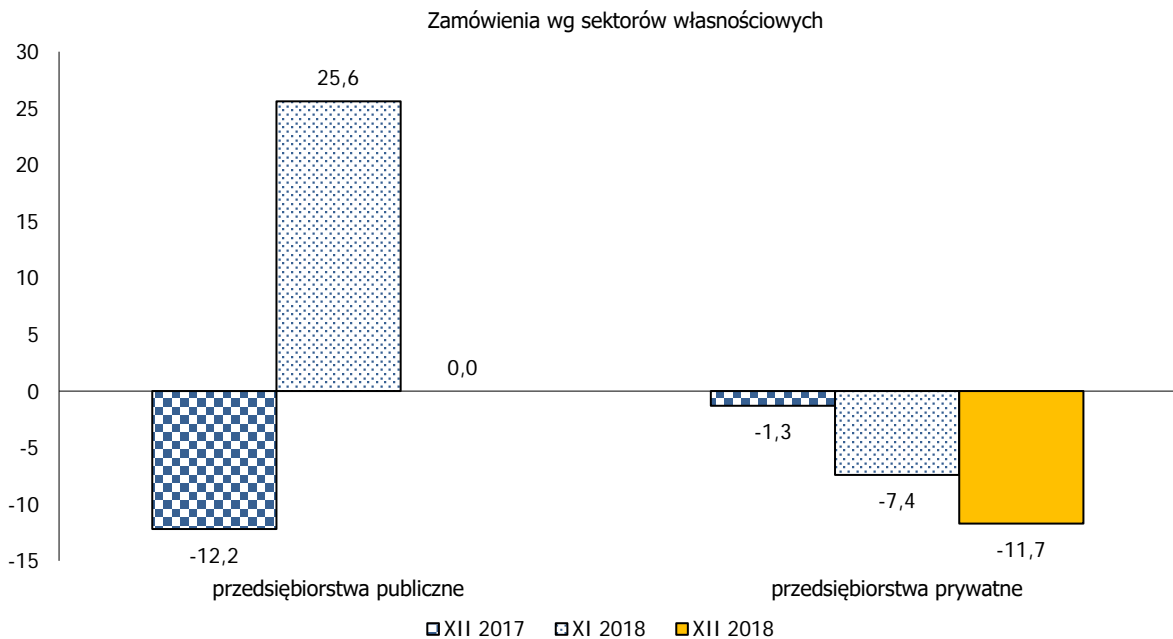

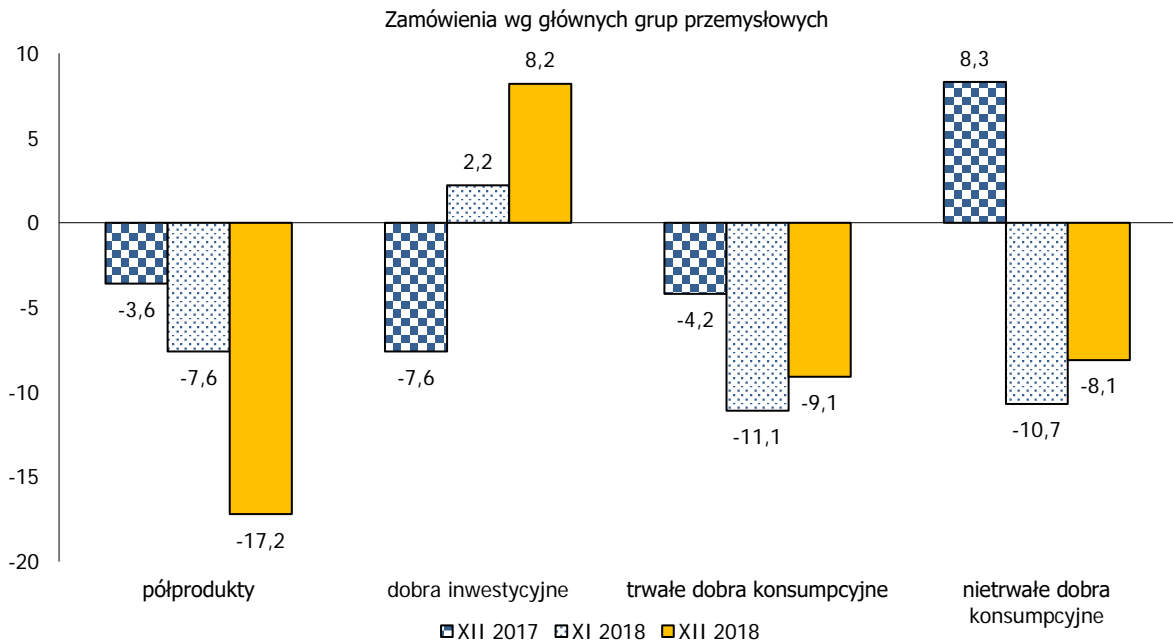
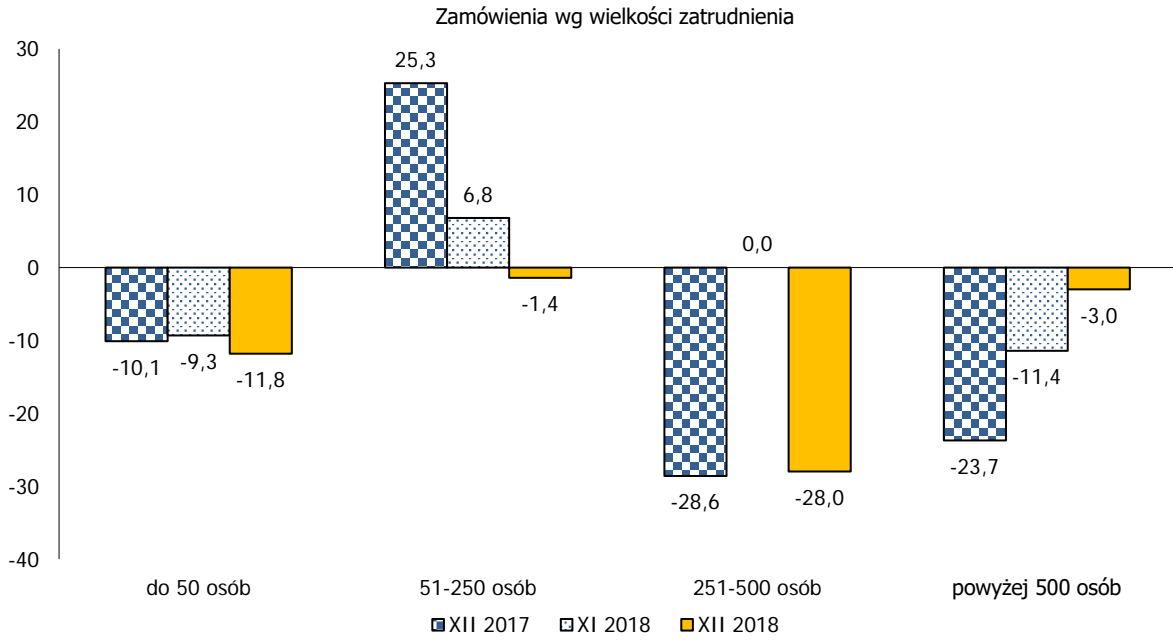

2) Zamówienia ogółem

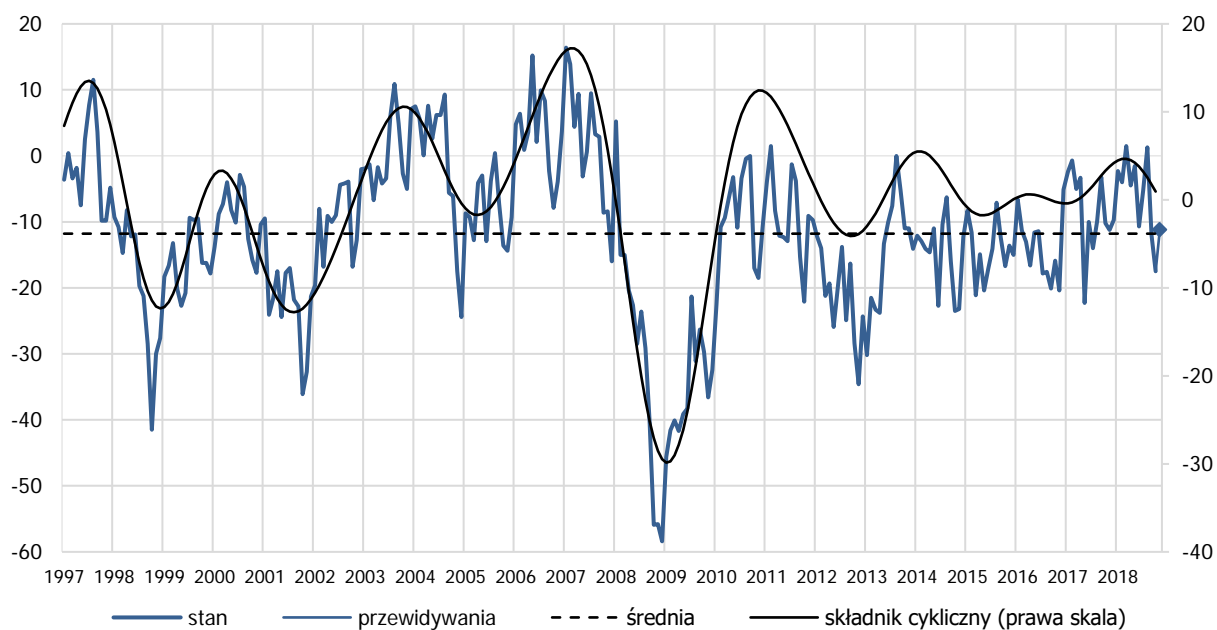

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	25,0	21,7	22,2	21,4	18,4	17,7
brak zmiany	47,4	52,5	54,4	53,3	52,3	49,6
spadek	27,6	25,8	23,5	25,4	29,2	32,7
saldo (1.-3.)	-2,6	-4,1	-1,3	-4,0	-10,8	-15,0

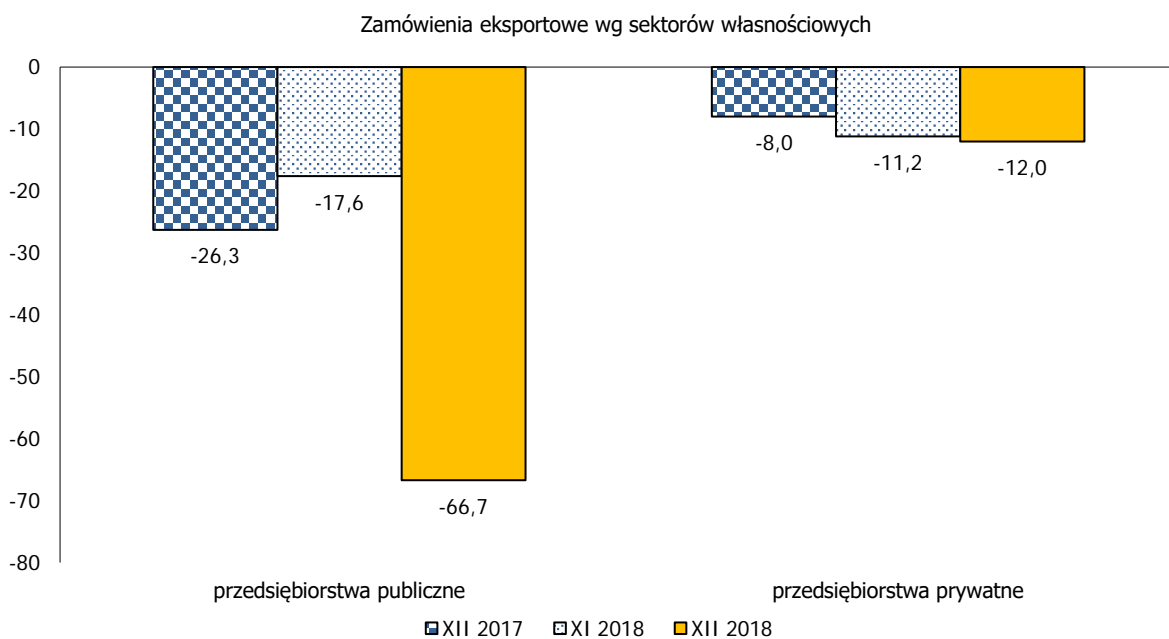

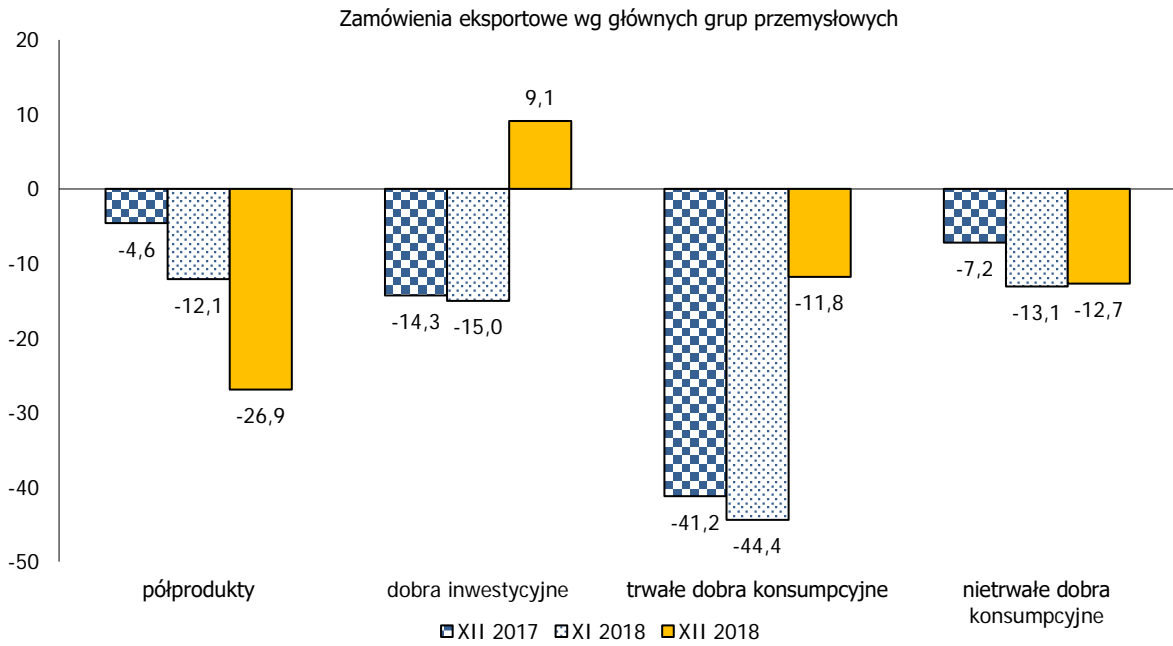
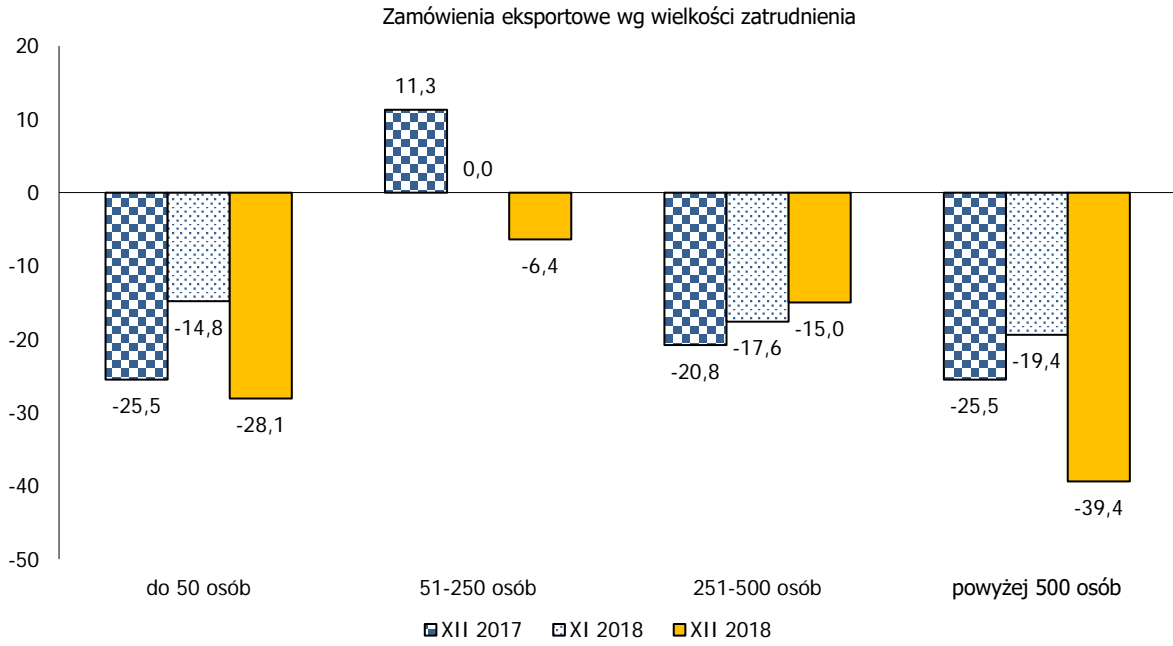

3) Zamówienia eksportowe

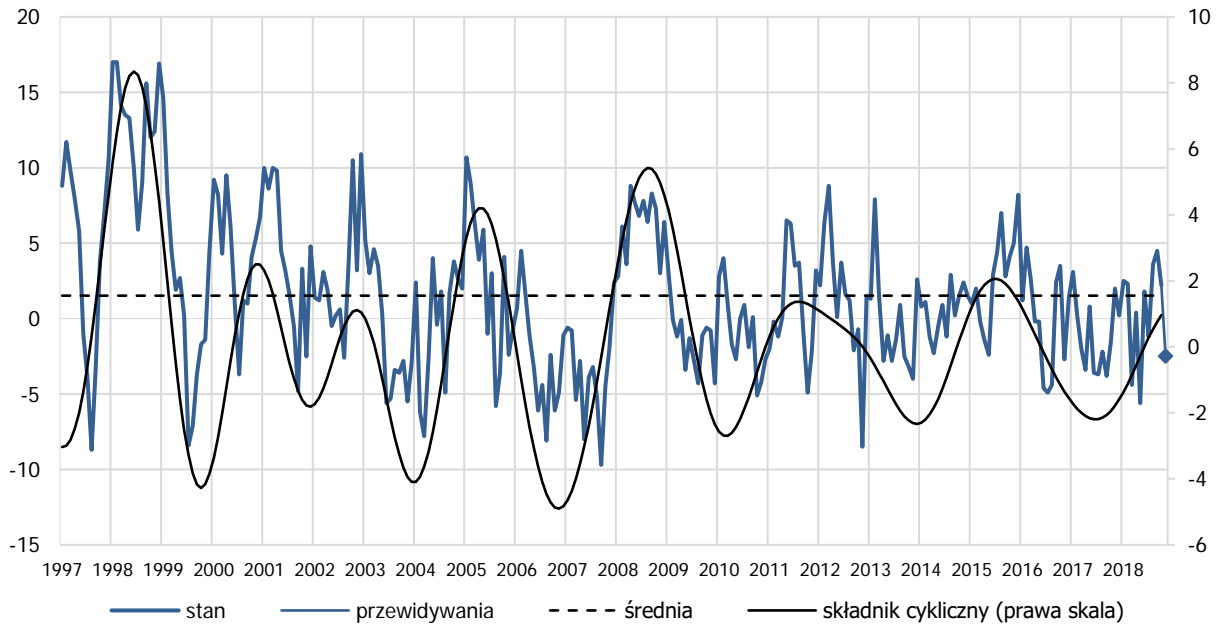

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	20,0	16,4	25,1	18,9	12,5	17,1
brak zmiany	49,8	62,1	51,0	50,2	57,5	54,6
spadek	30,2	21,6	23,8	30,9	30,0	28,3
nie dotyczy	50,2	51,3	59,4	65,5	65,8	65,8
saldo (1.-3.)	-10,2	-5,2	1,3	-12,0	-17,5	-11,2

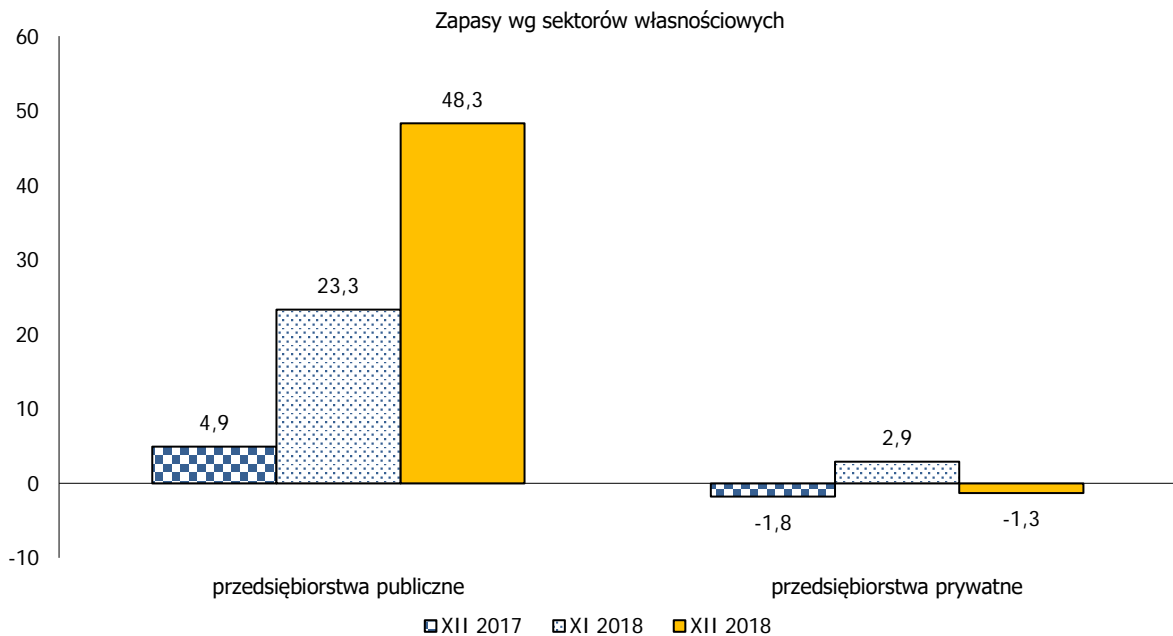

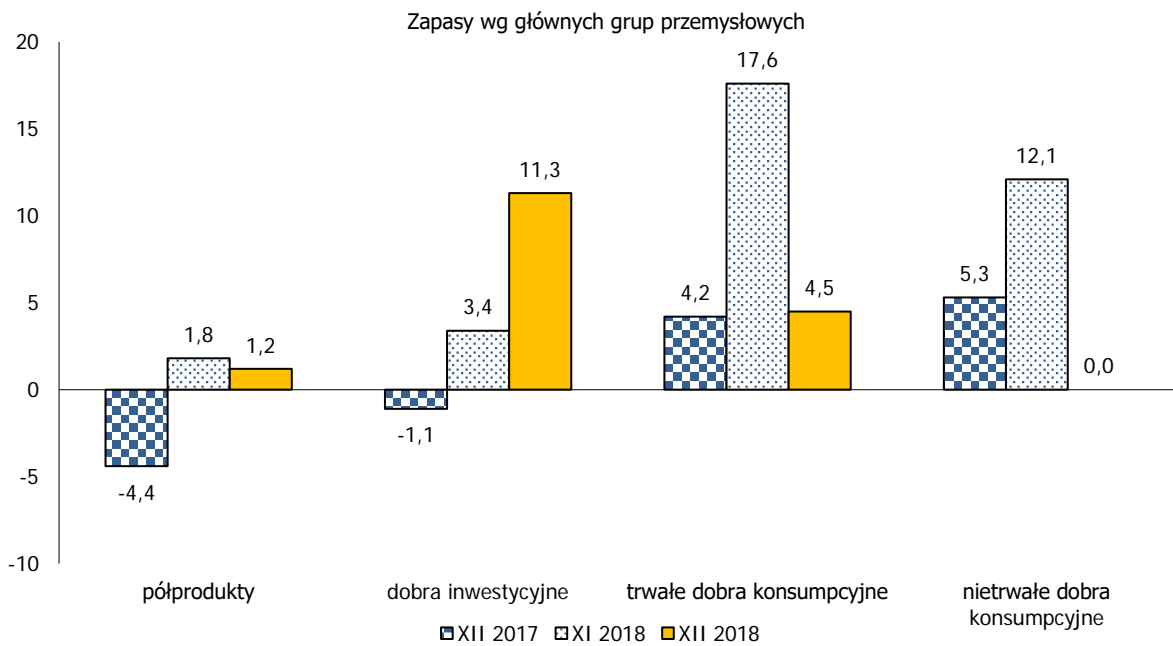
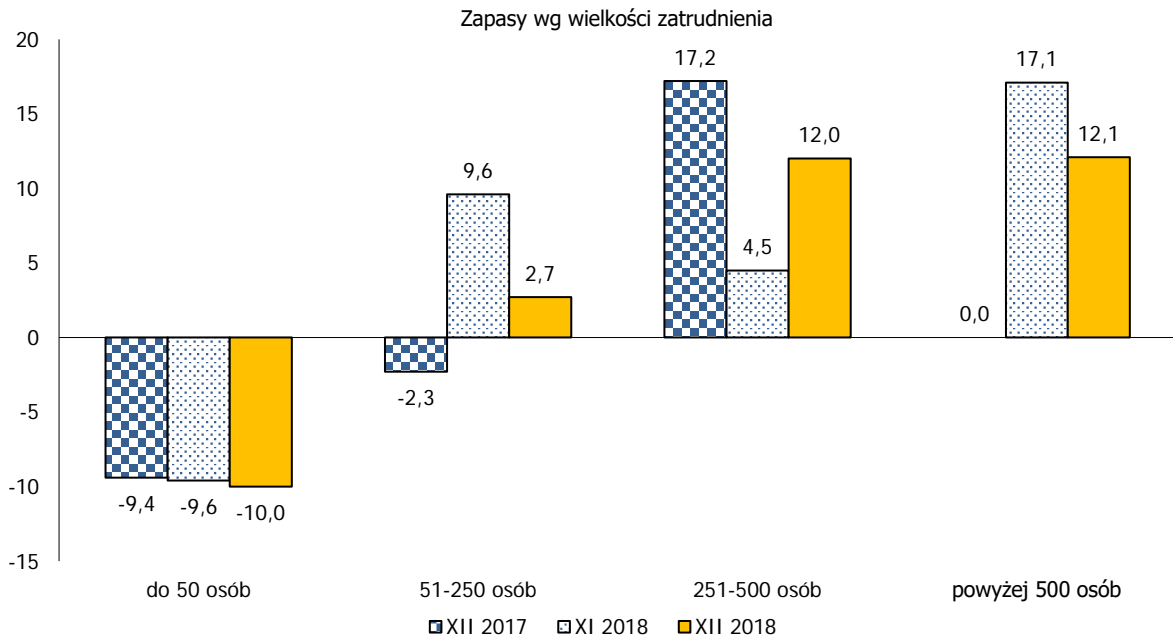

4) Zapasy

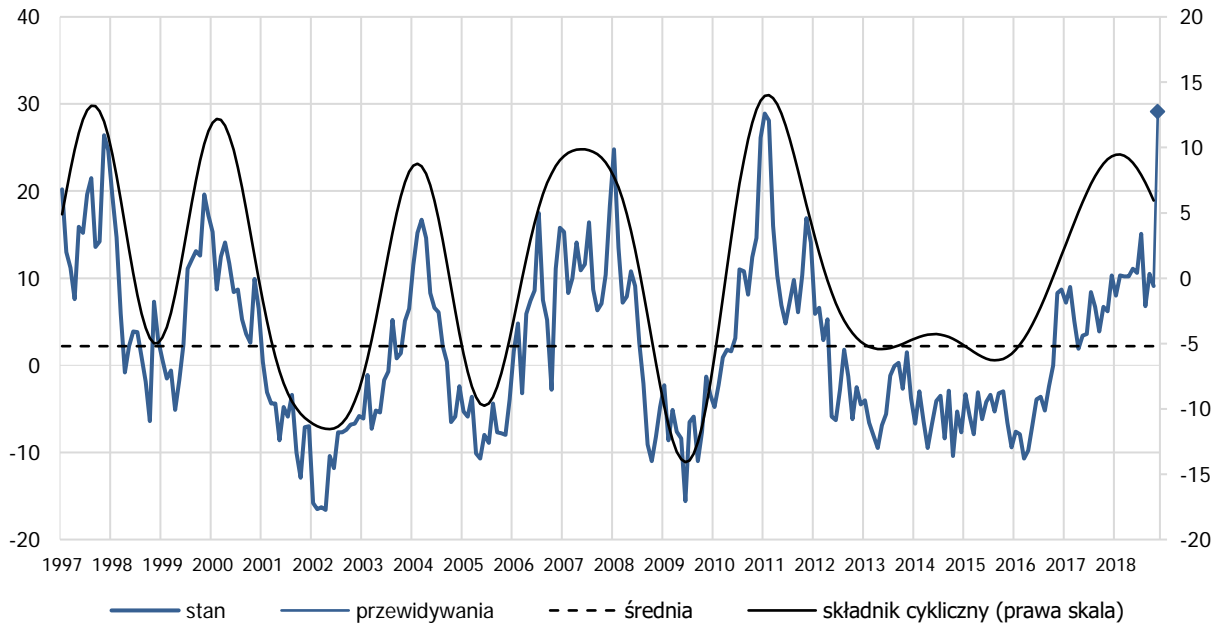

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	15,1	10,8	16,2	18,9	18,1	13,4
brak zmiany	68,2	77,1	71,3	66,7	66,0	70,7
spadek	16,7	12,0	12,6	14,4	15,9	15,9
saldo (1.-3.)	-1,6	-1,2	3,6	4,5	2,2	-2,5

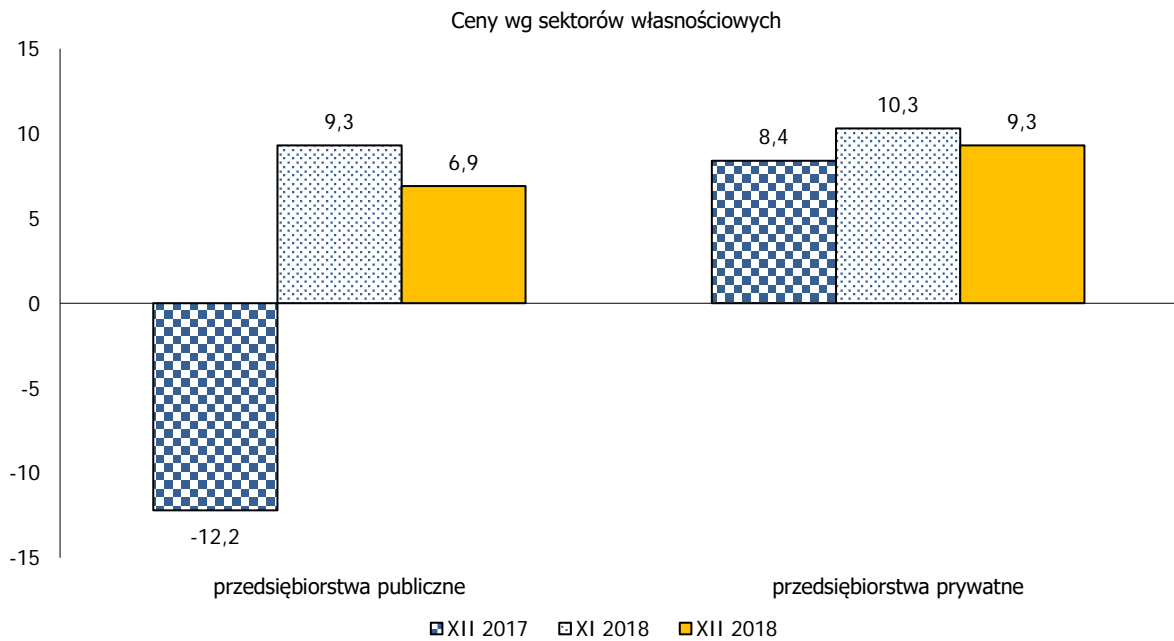

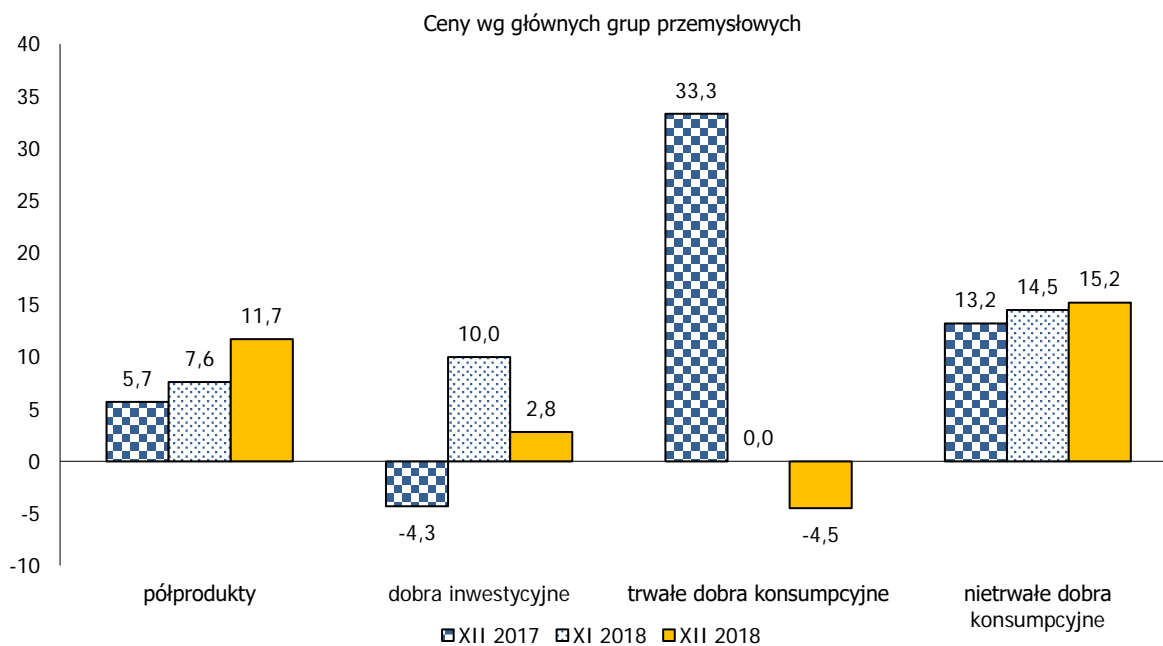
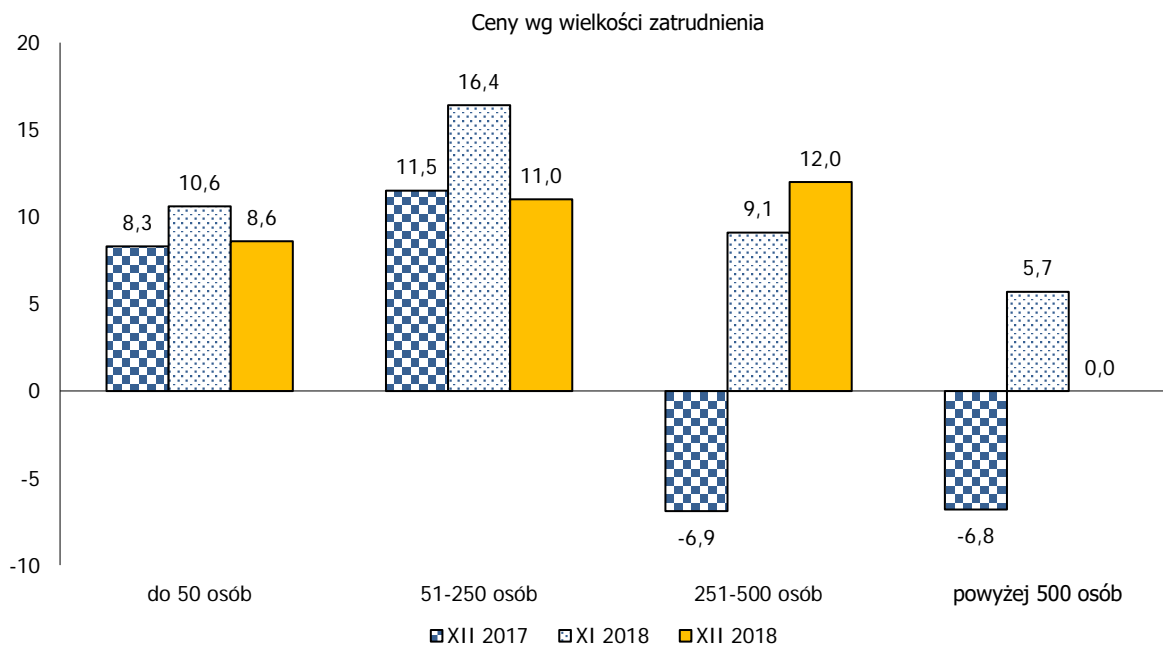

5) Ceny

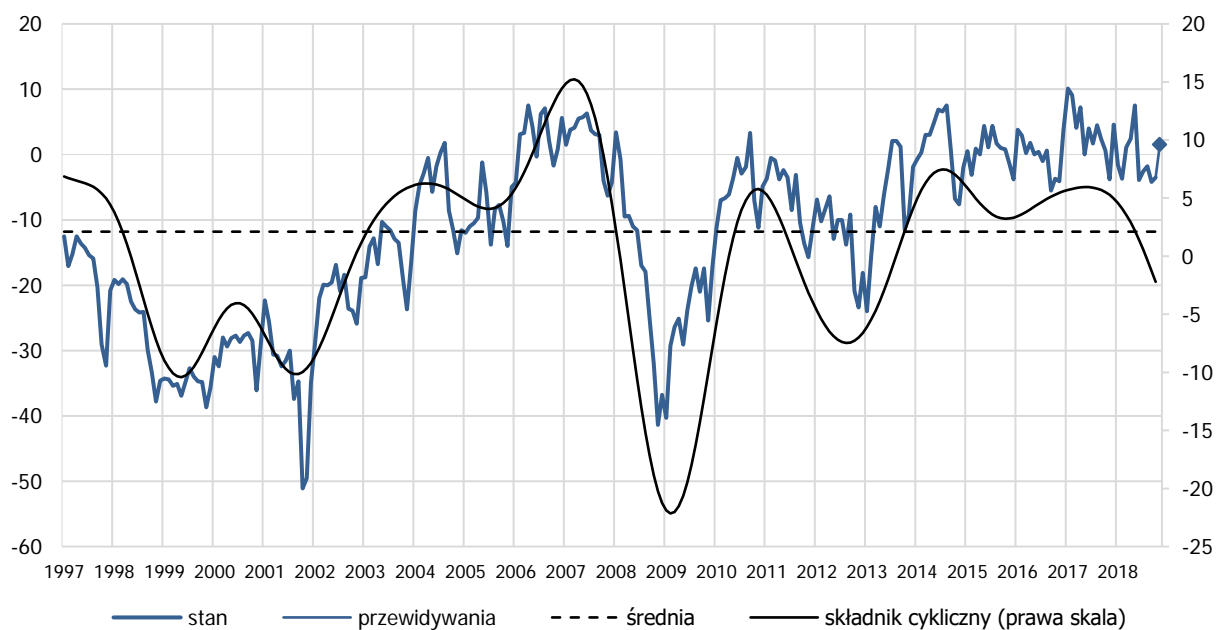

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	13,9	21,0	13,1	15,9	15,0	37,7
brak zmiany	78,8	73,1	80,7	78,7	79,1	53,7
spadek	7,3	5,9	6,3	5,4	5,9	8,6
saldo (1.-3.)	6,7	15,1	6,8	10,5	9,1	29,1

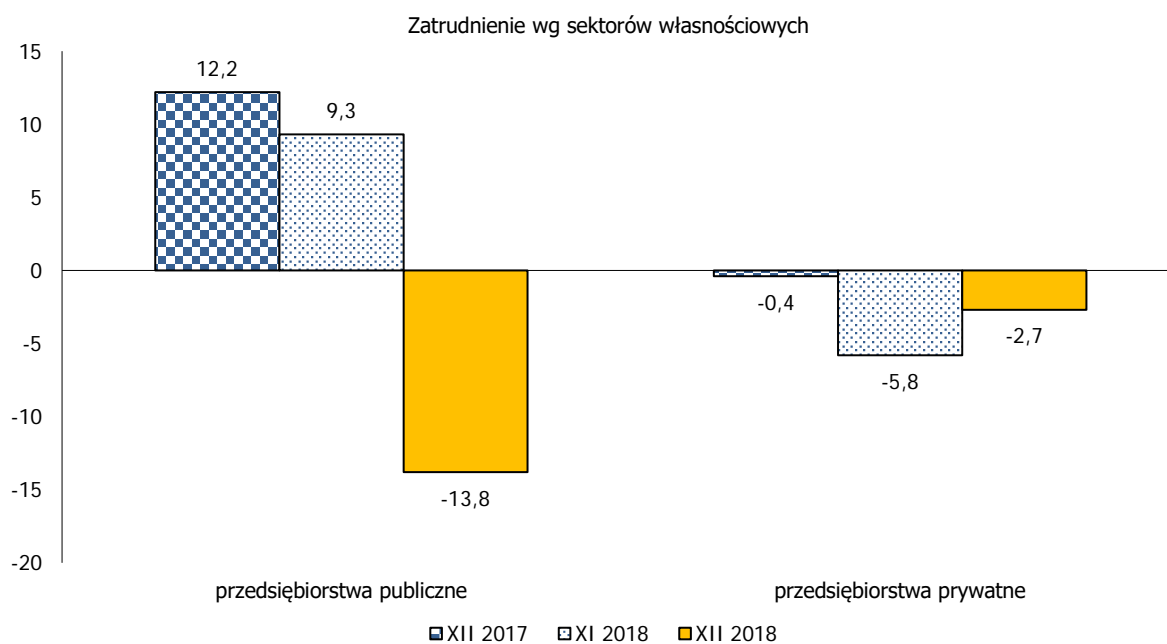

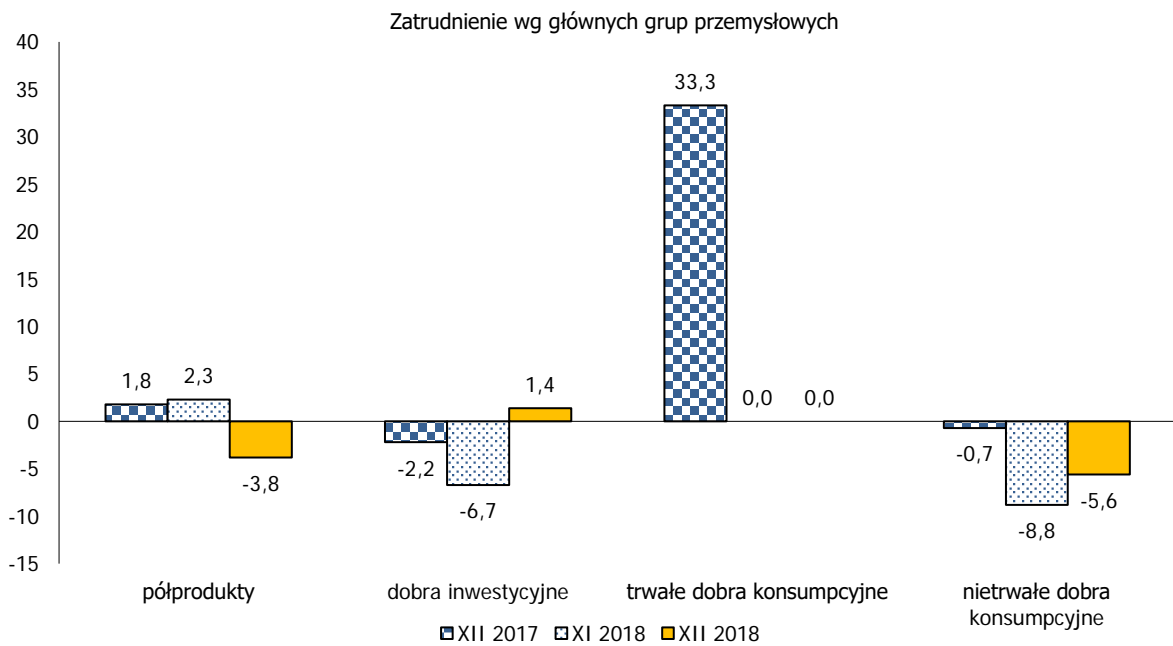
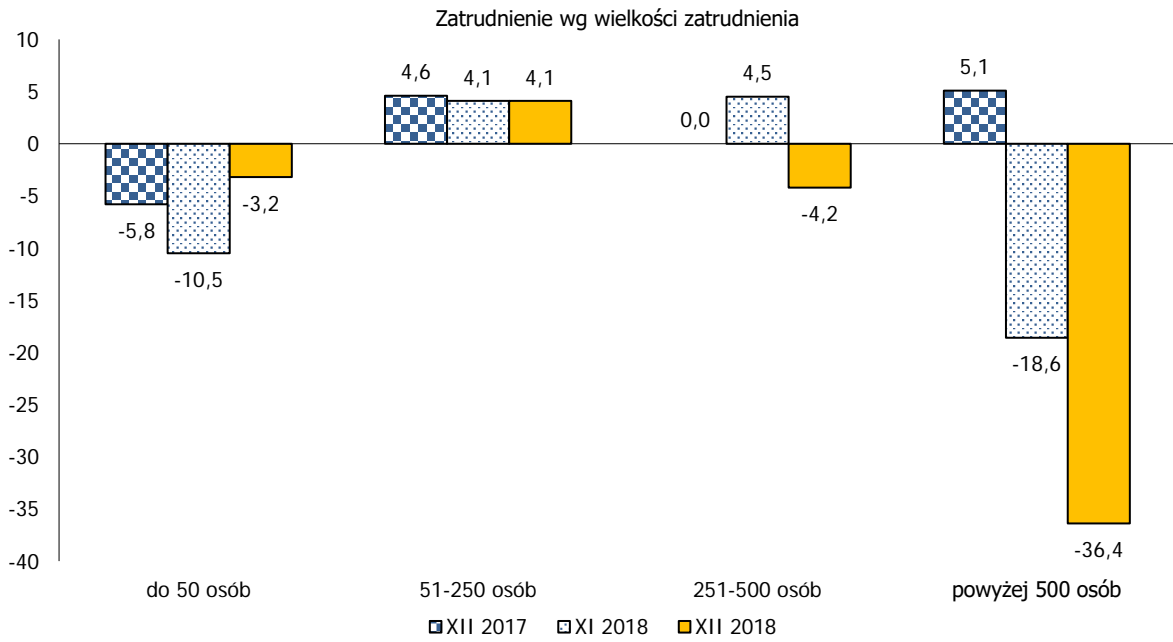

6) Zatrudnienie

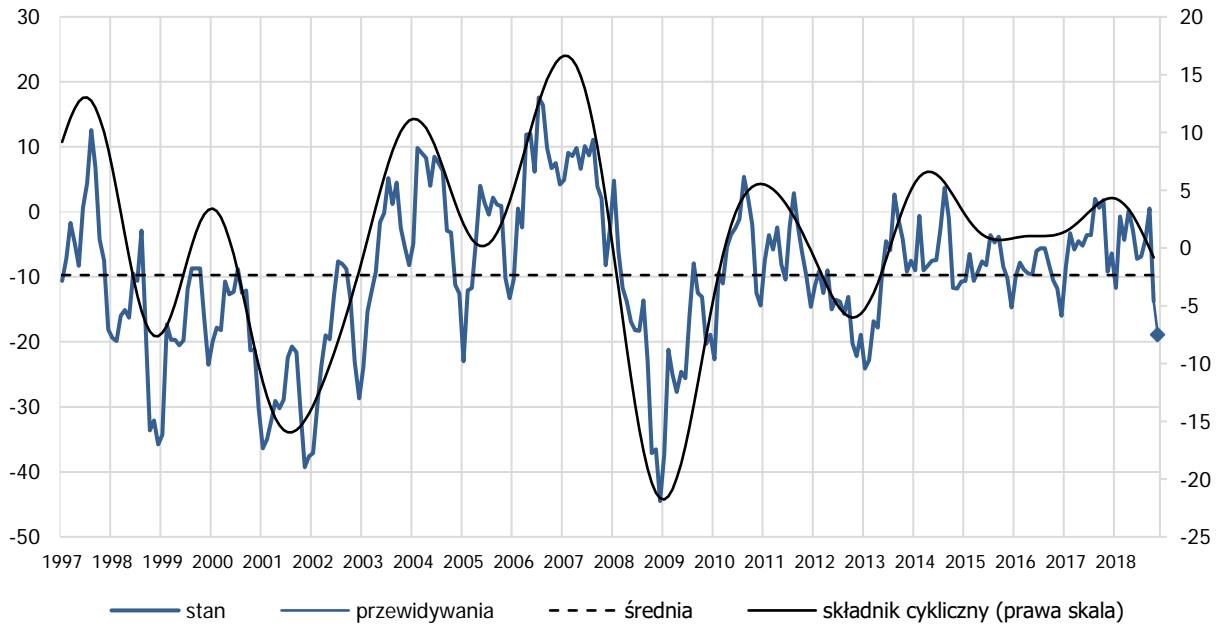

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
wzrost	15,2	12,7	13,1	12,4	13,1	15,0
brak zmiany	70,3	72,0	72,1	71,1	70,4	71,6
spadek	14,6	15,3	14,8	16,6	16,5	13,5
saldo (1.-3.)	0,6	-2,6	-1,8	-4,2	-3,5	1,5

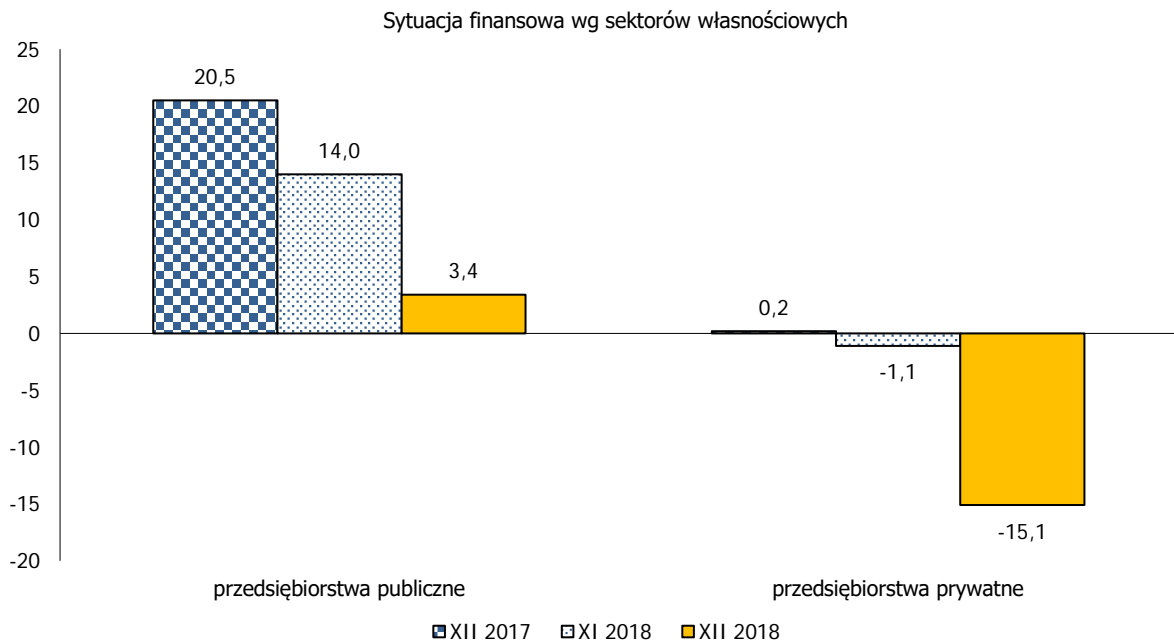

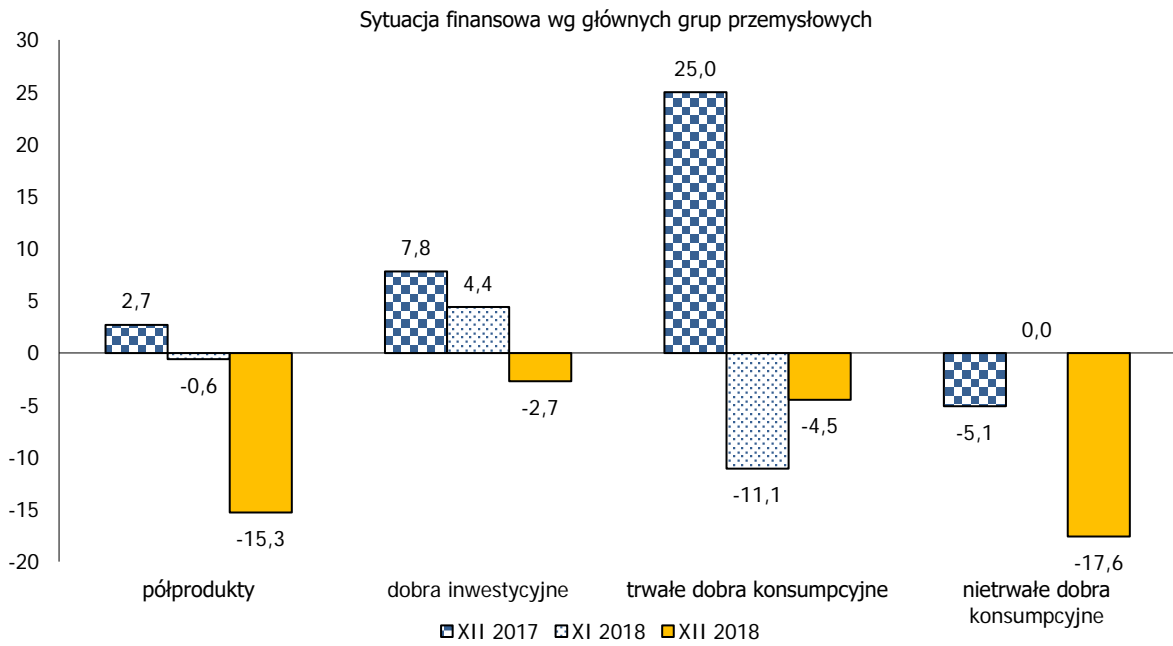
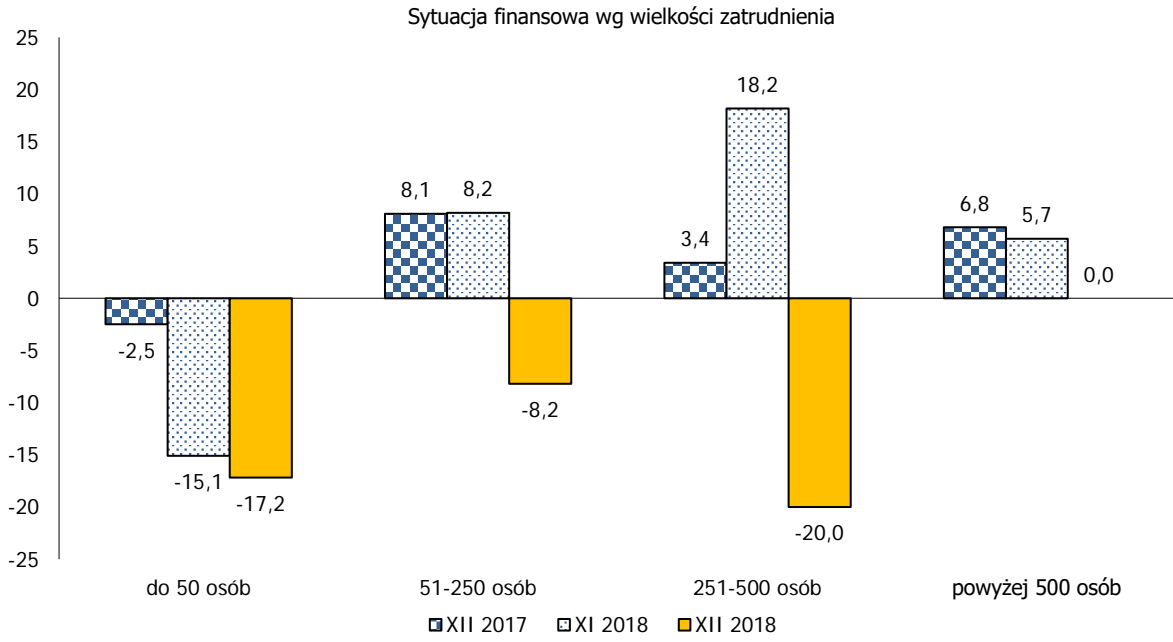

7) Sytuacja finansowa

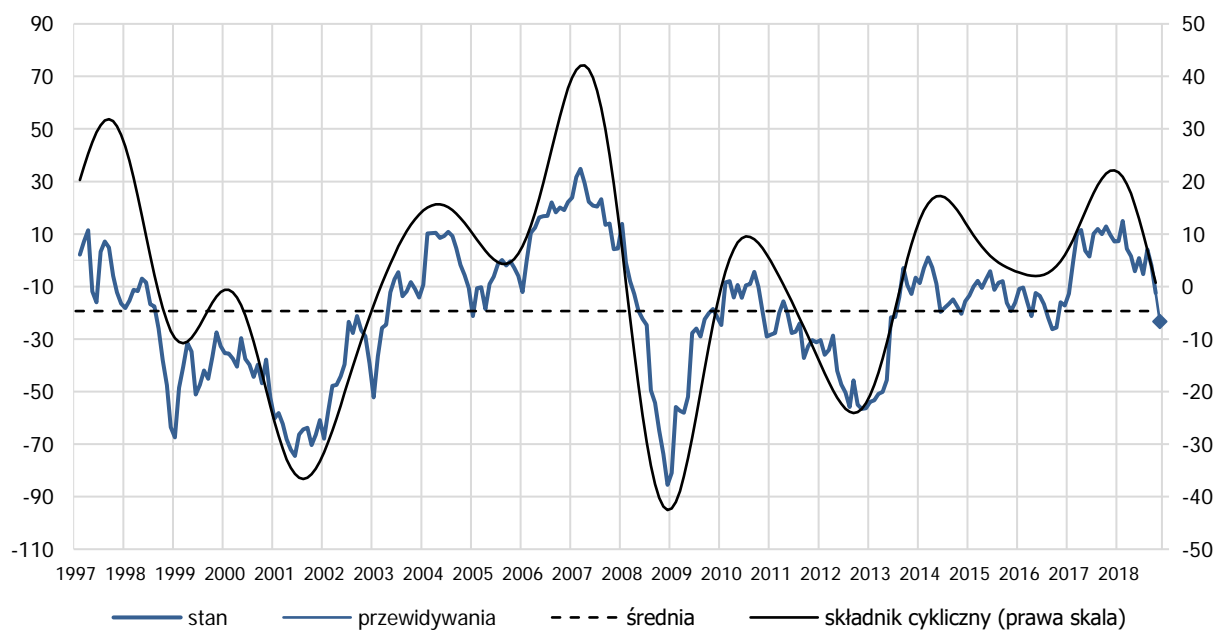

	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
poprawa	17,6	12,1	15,3	17,0	13,5	13,3
brak zmiany	66,6	68,8	65,2	66,4	59,3	54,5
pogorszenie	15,8	19,0	19,5	16,6	27,2	32,2
saldo (1.-3.)	1,8	-6,9	-4,3	0,5	-13,7	-18,9

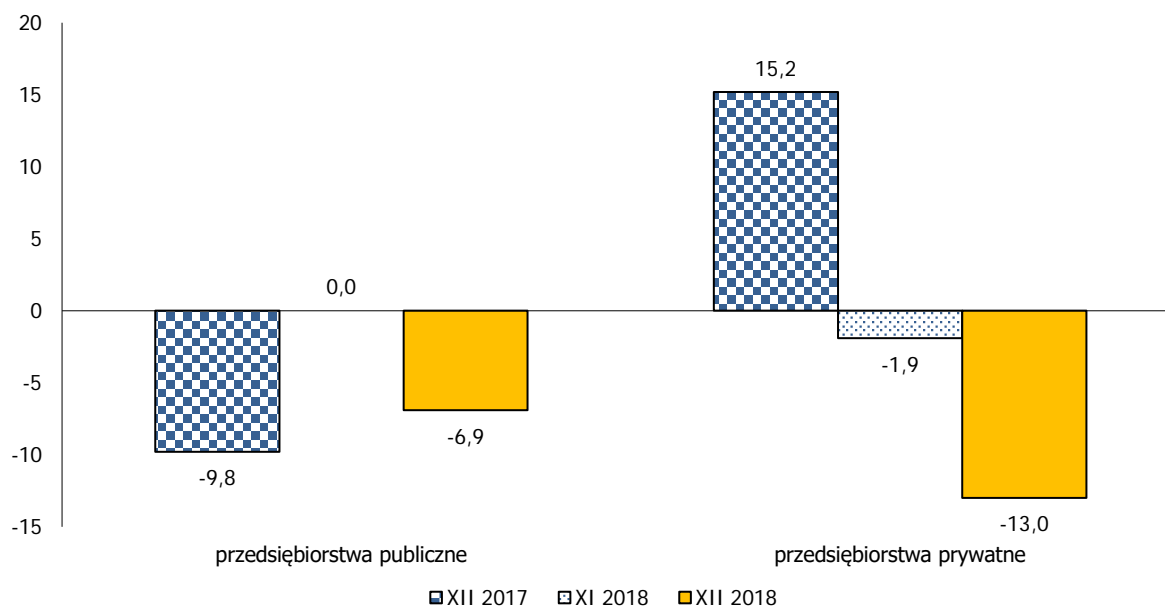

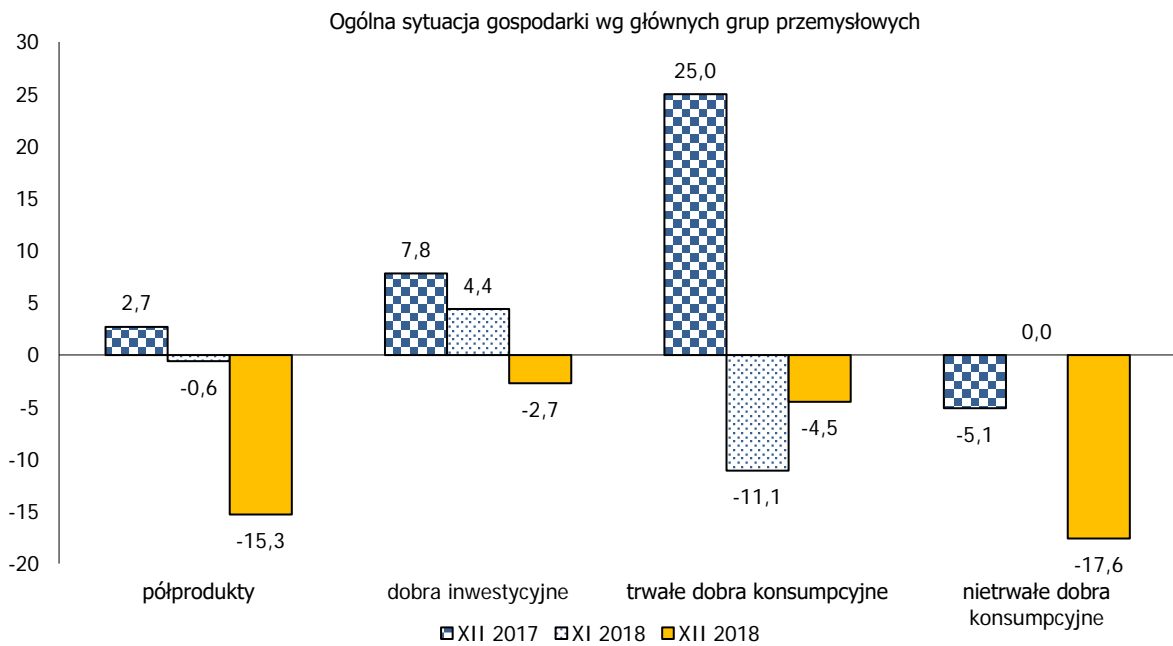
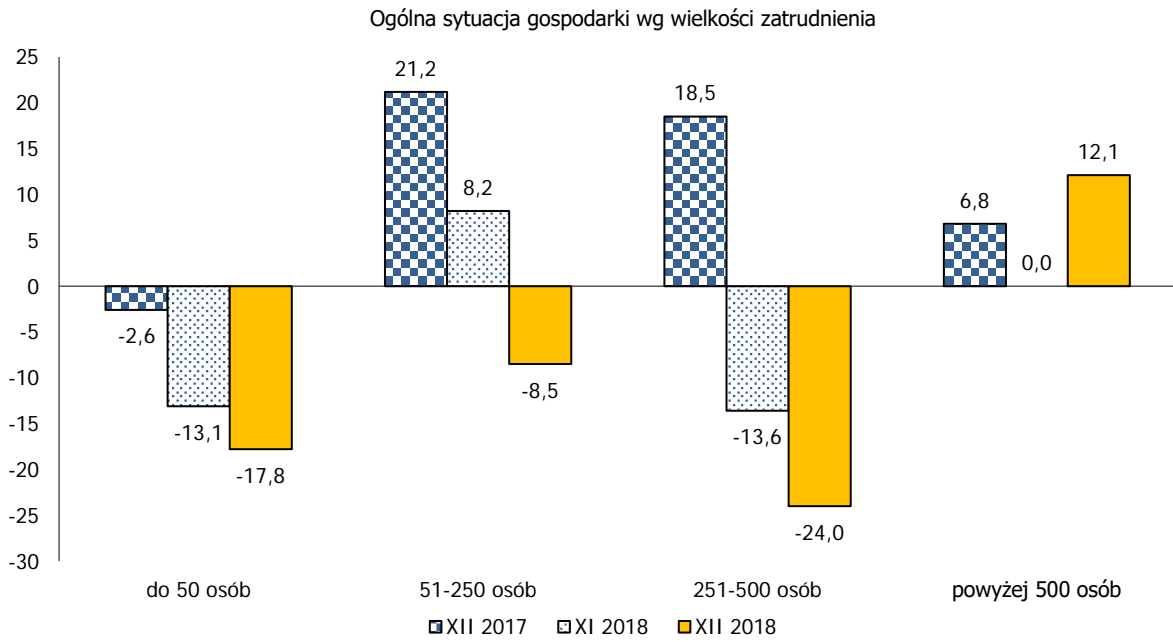
8) Ogólna sytuacja gospodarki

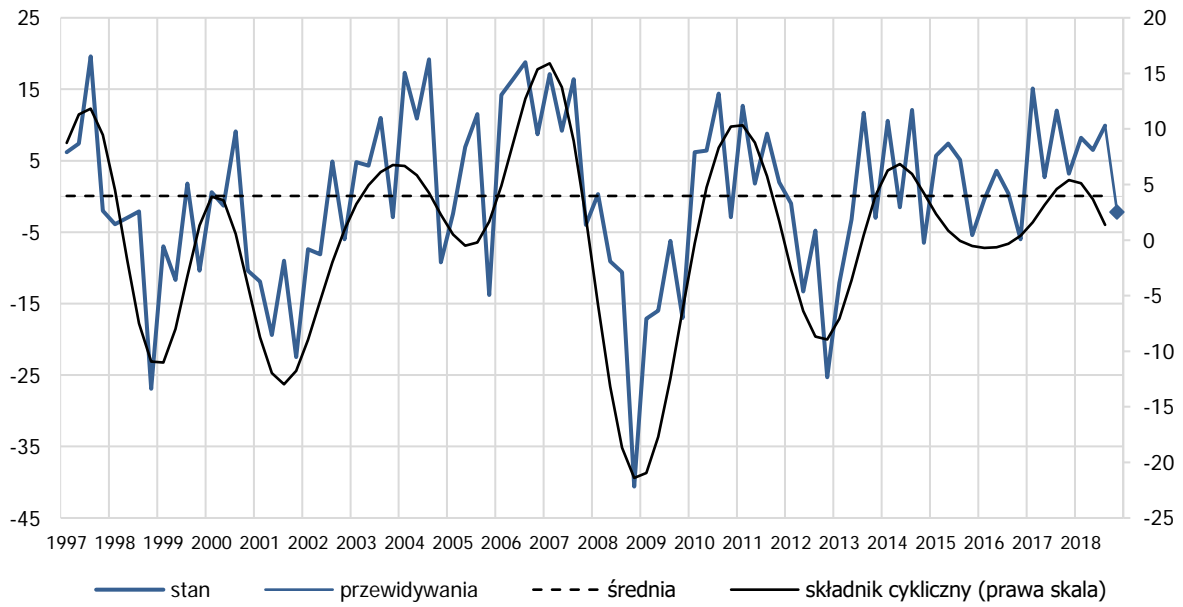
	XII'17	IX'18	X'18	XI'18	XII'18	przewidywania
poprawa	24,4	14,9	18,0	16,4	14,0	13,2
brak zmiany	64,0	64,8	68,1	65,1	59,6	50,1
pogorszenie	11,5	20,2	13,9	18,5	26,4	36,7
saldo (1.-3.)	12,9	-5,3	4,1	-2,1	-12,5	-23,4

Ogólna sytuacja gospodarki wg sektorów własnościowych

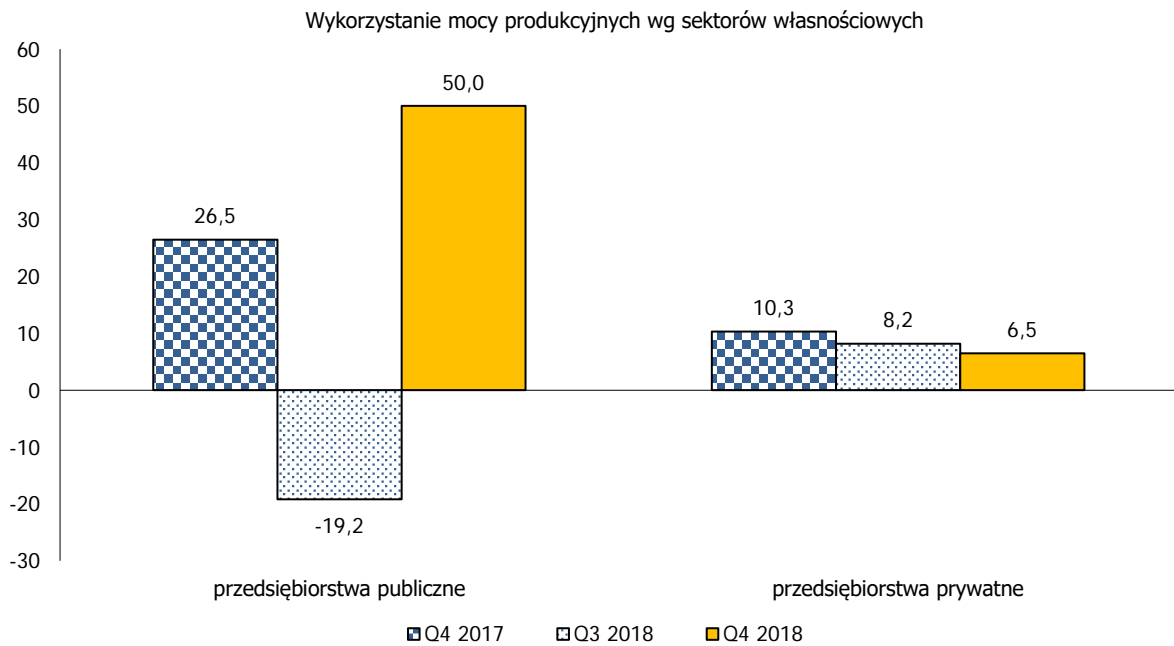

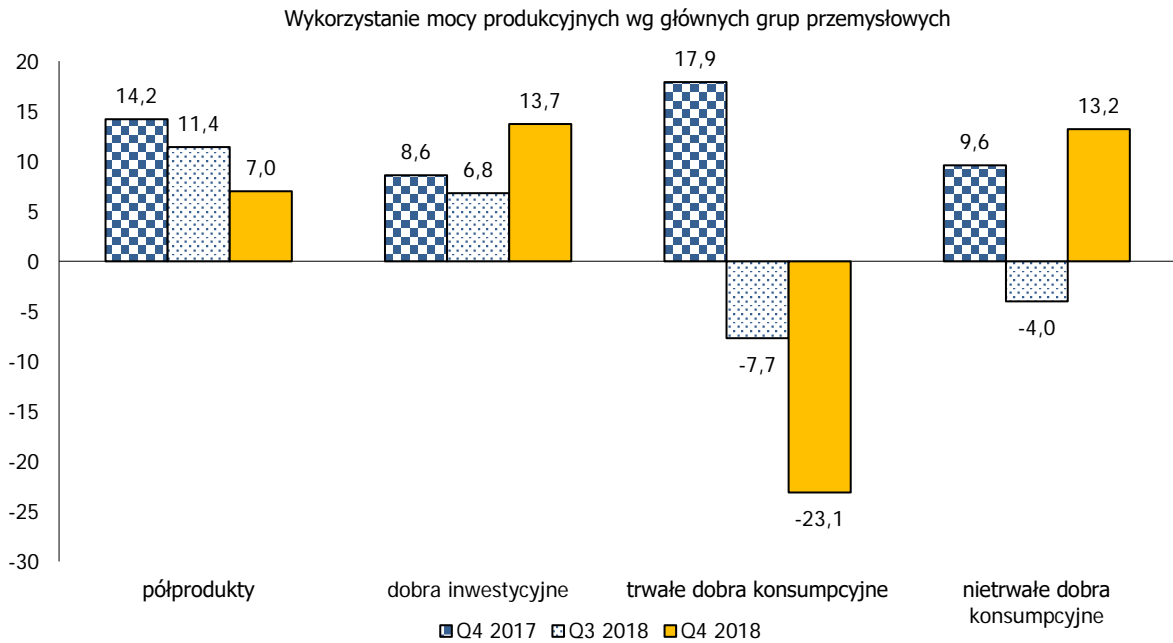
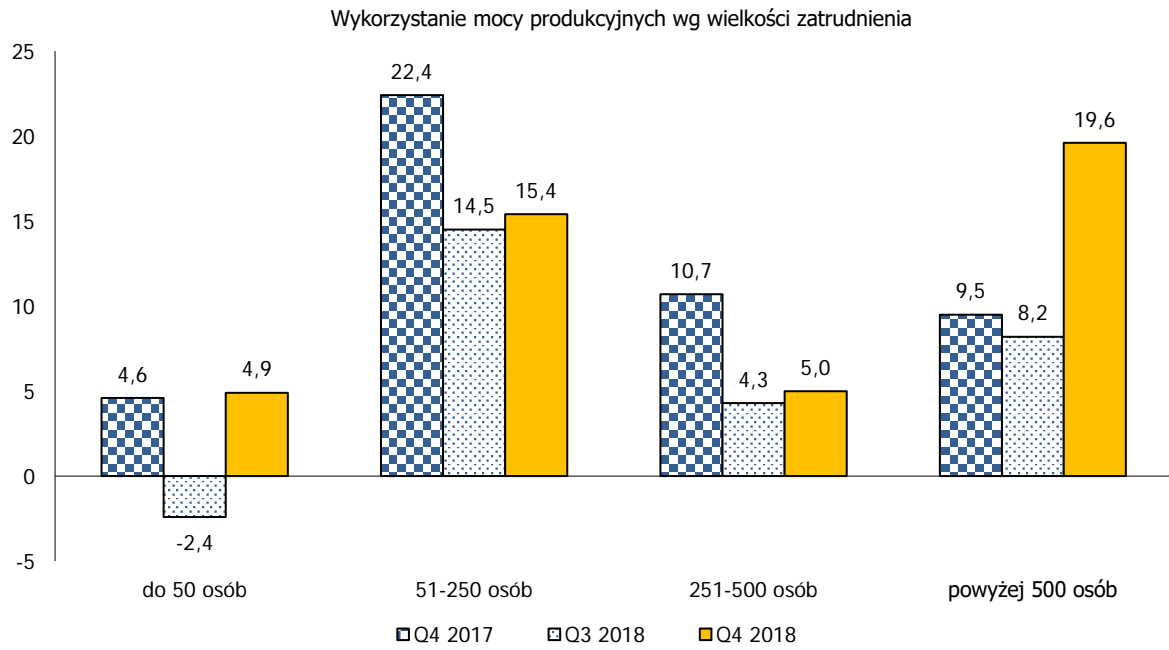

WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

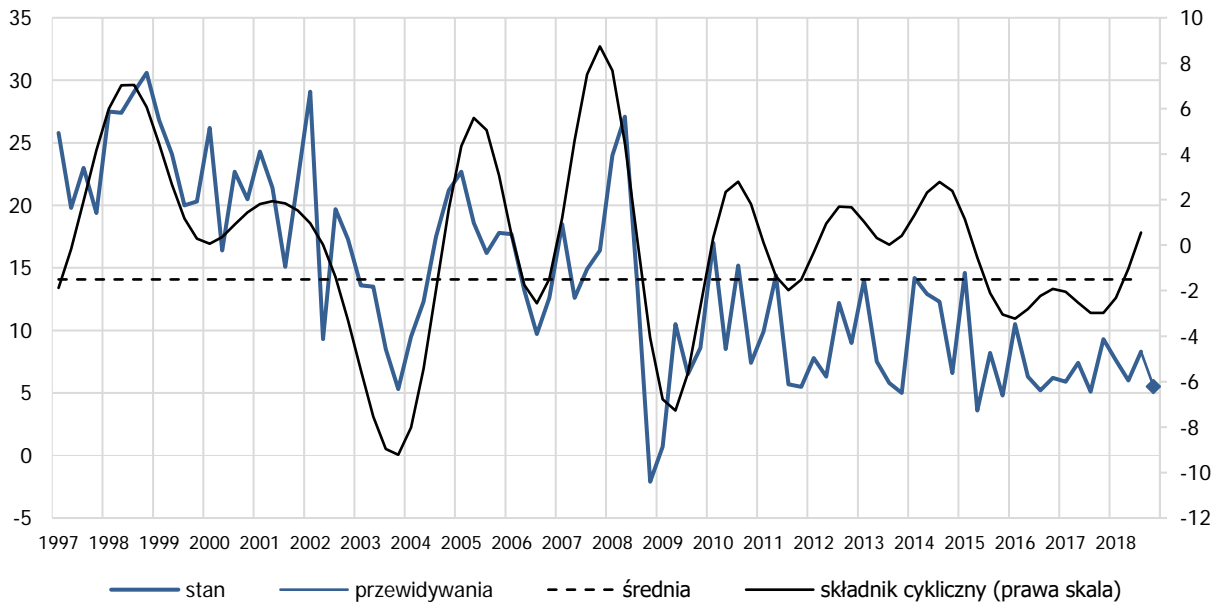

	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	23,3	20,2	18,9	20,4	23,8	17,2
brak zmiany	65,3	62,7	70,3	65,7	62,3	63,4
spadek	11,3	17,0	10,8	13,9	13,9	19,4
saldo (1.-3.)	12,0	3,2	8,2	6,5	9,9	-2,2
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	75,7	70,3	73,9	73,2	75,0	72,3

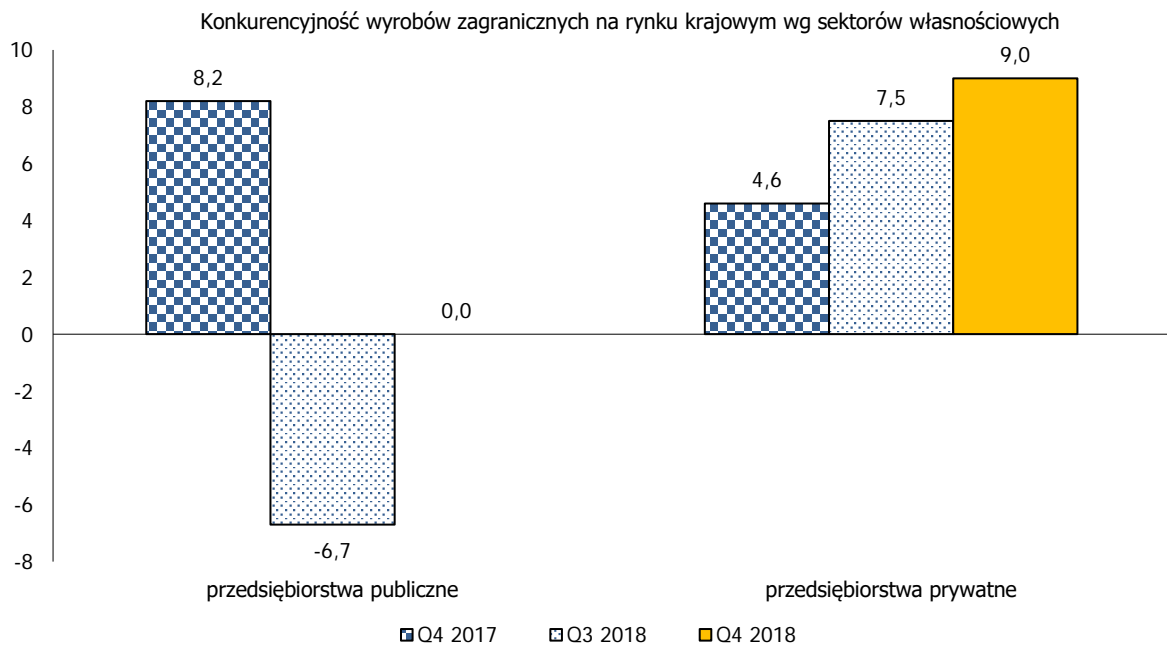

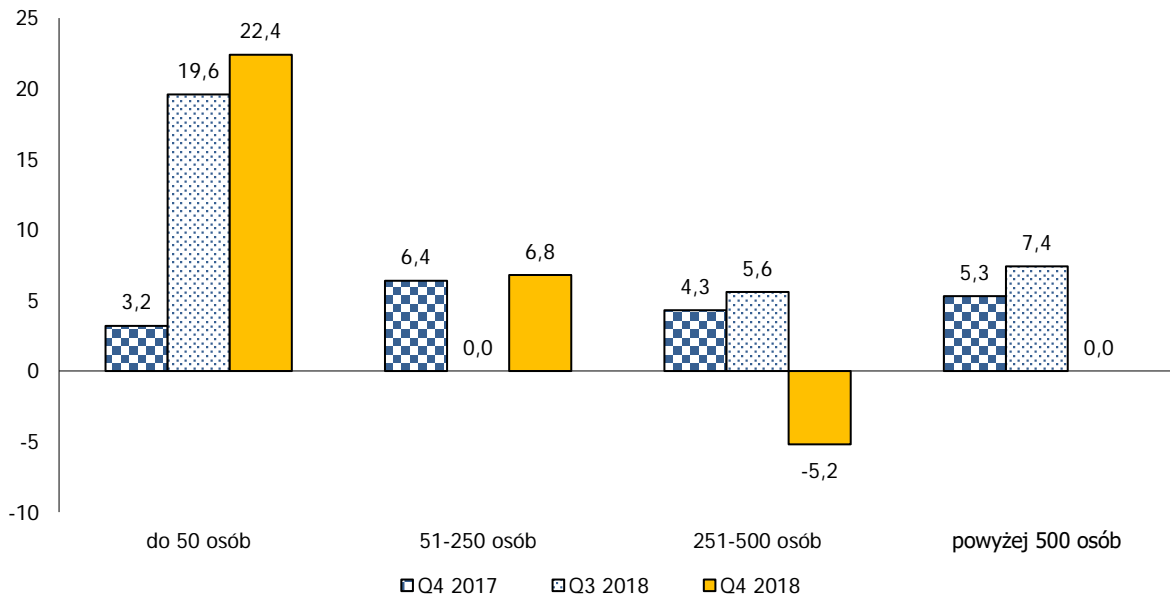
KONKURENCYJNOŚĆ TOWARÓW ZAGRANICZNYCH

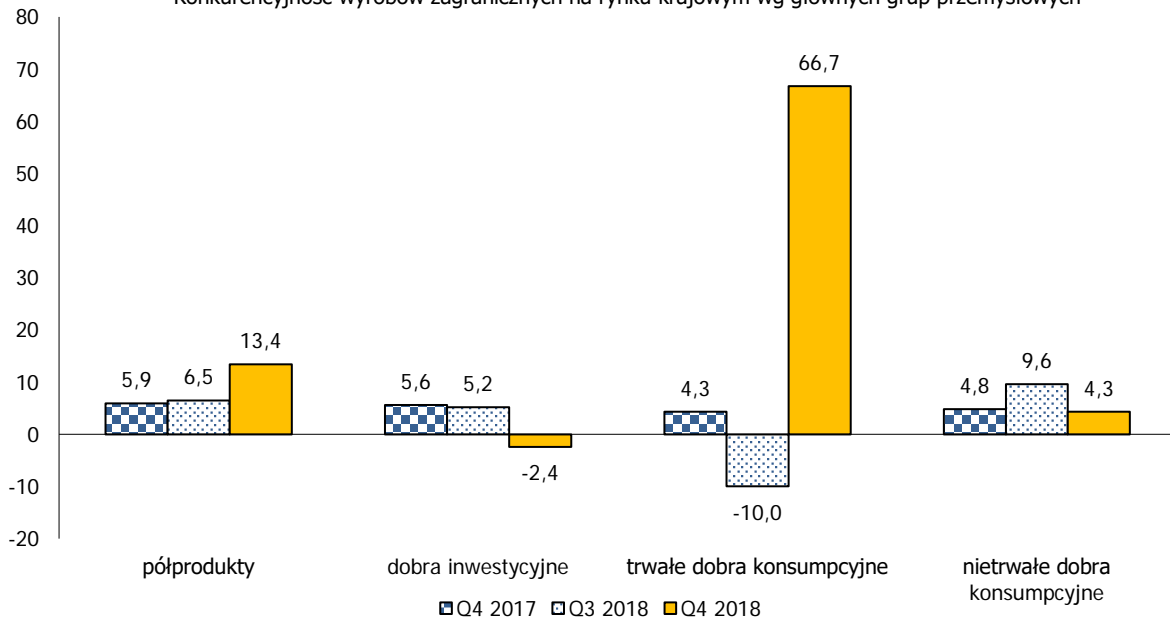
	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	10,5	14,8	12,4	11,3	15,0	13,6
brak zmiany	84,1	79,7	82,8	83,3	78,3	78,3
spadek	5,4	5,5	4,8	5,3	6,7	8,1
trudno ocenić	42,5	42,8	44,3	48,2	47,8	58,7
saldo (1.-3.)	5,1	9,3	7,6	6,0	8,3	5,5

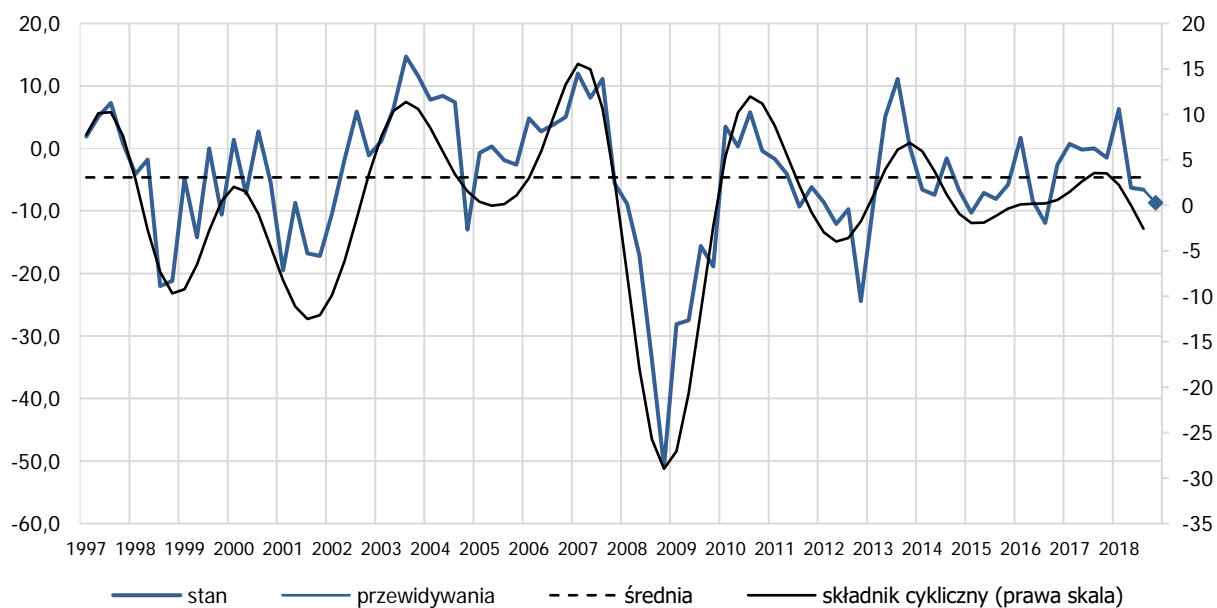
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg wielkości zatrudnienia

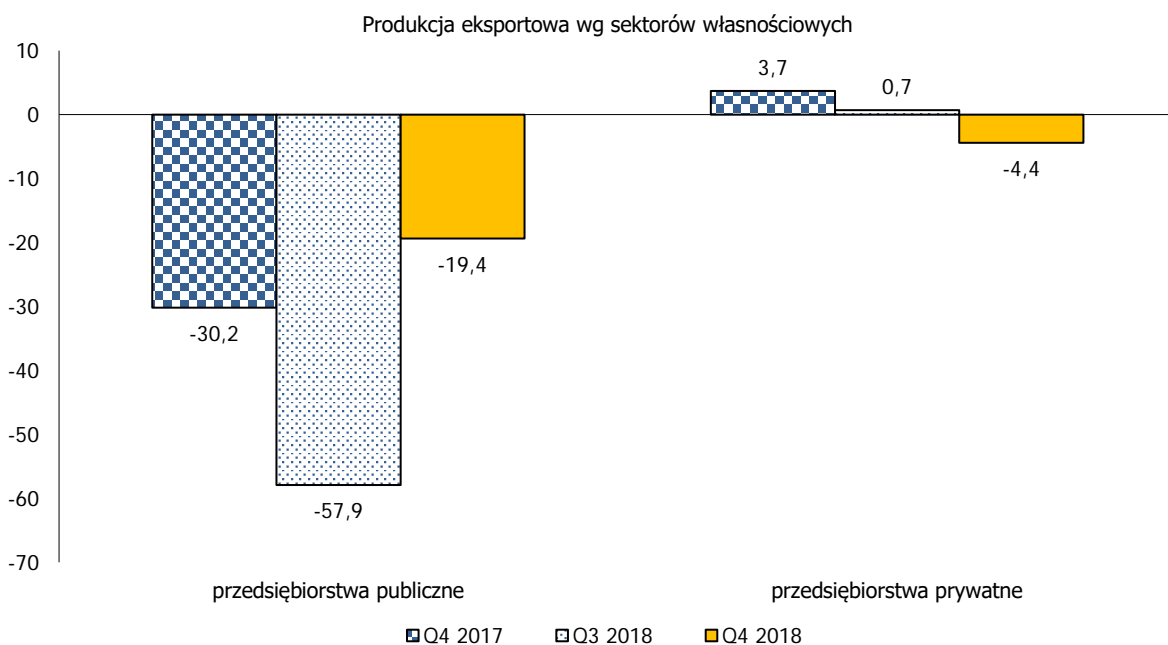
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg głównych grup przemysłowych

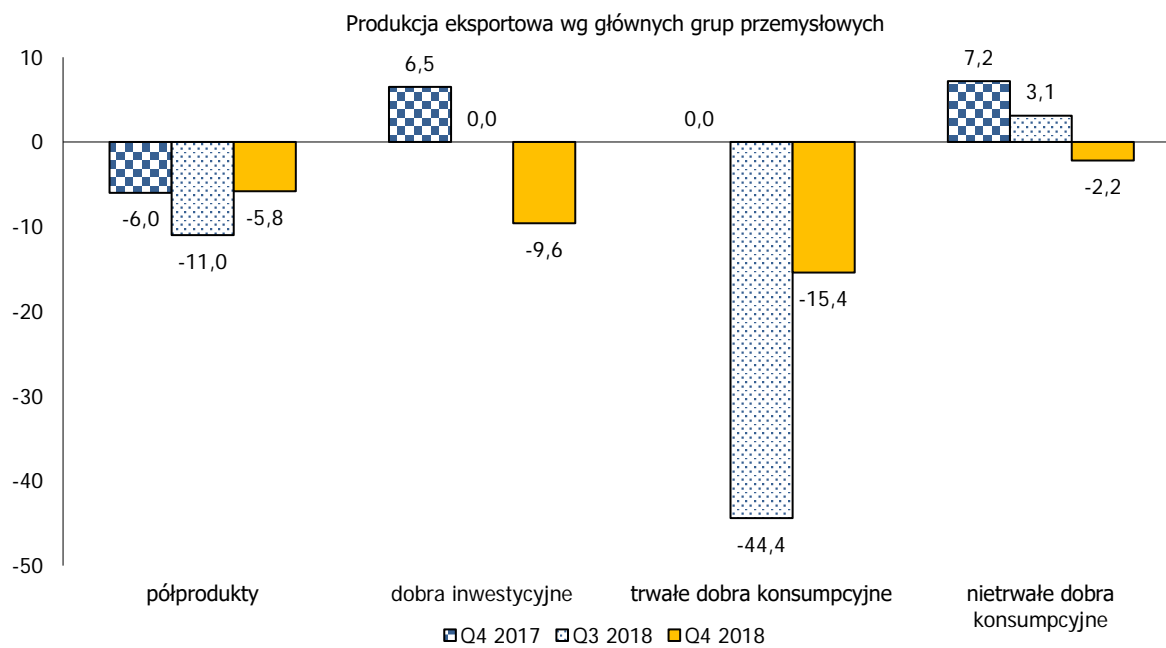
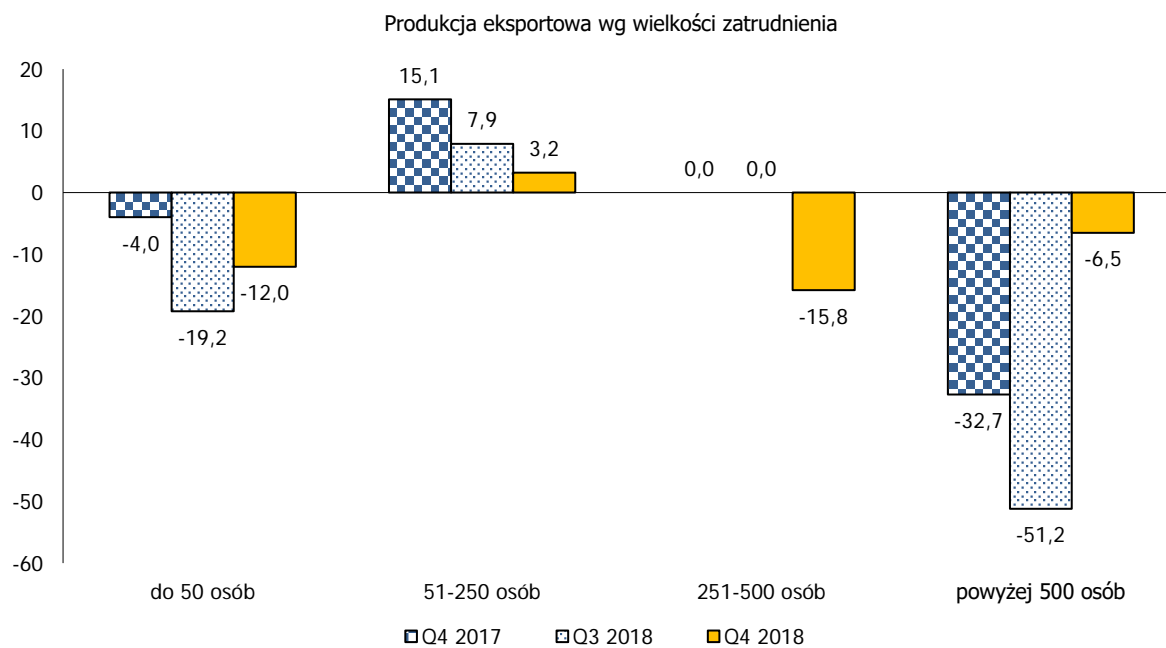

PRODUKCJA NA EKSPORT

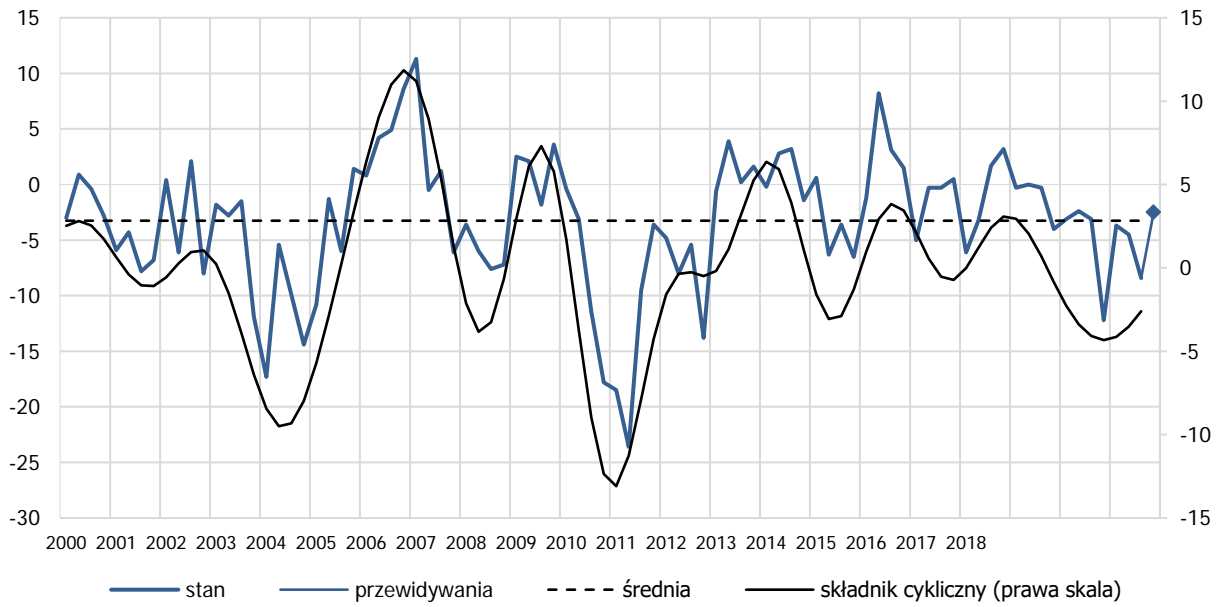

	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	19,0	16,6	20,1	15,6	13,6	10,5
brak zmiany	61,9	65,3	66,2	62,5	66,2	70,2
spadek	19,0	18,1	13,8	21,9	20,2	19,3
saldo (1.-3.)	0,0	-1,5	6,3	-6,3	-6,6	-8,7

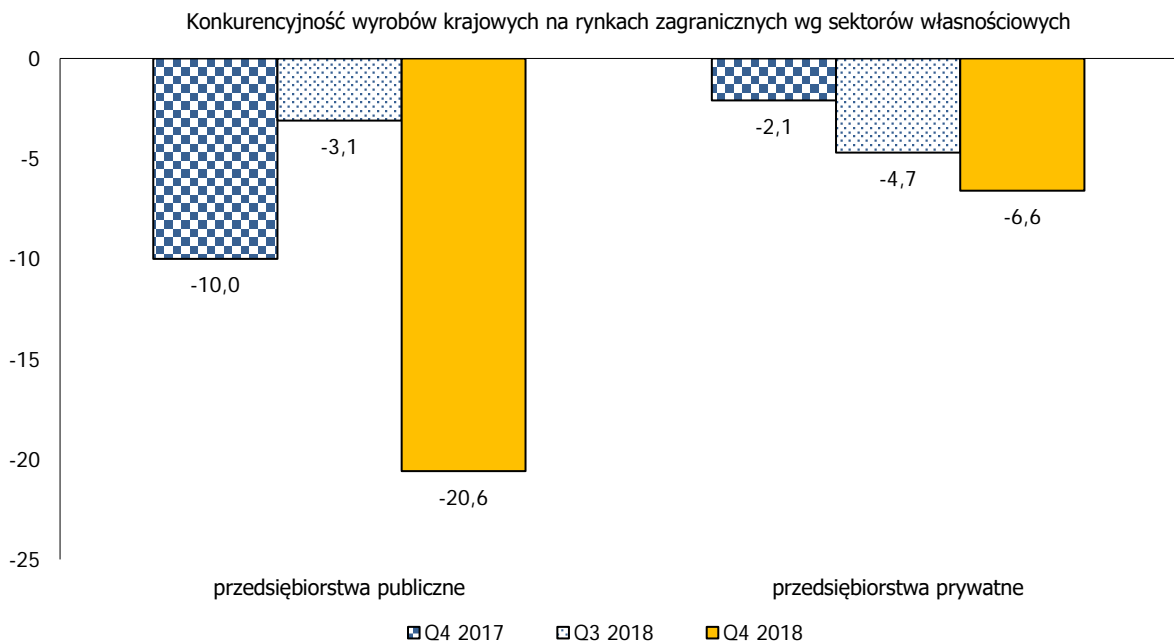

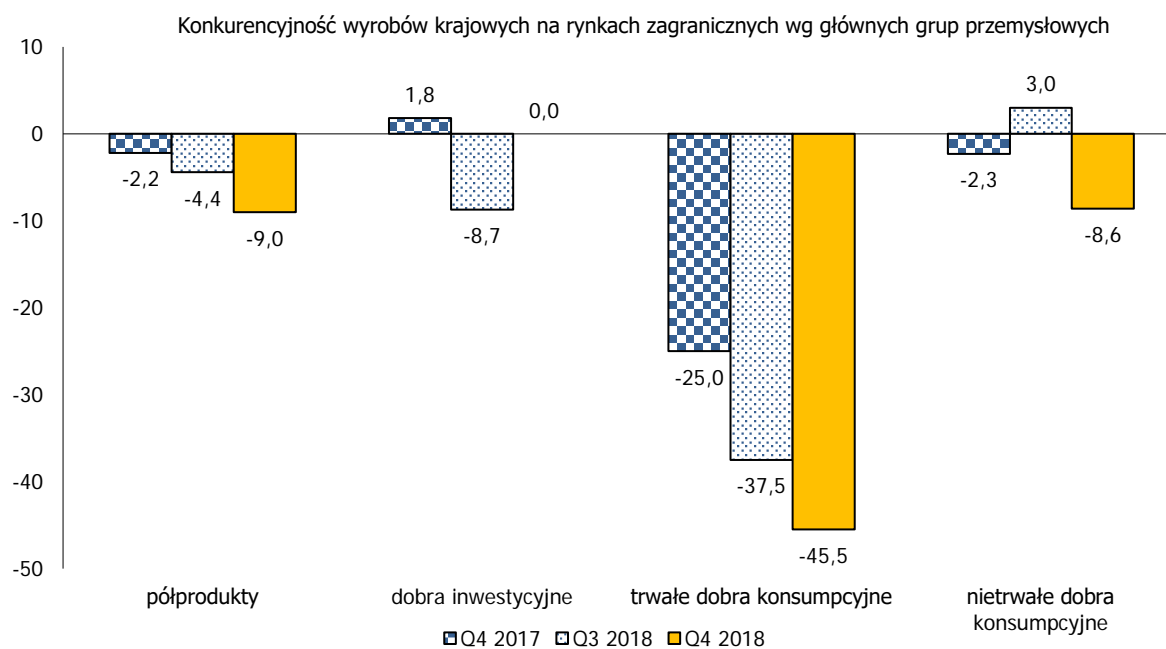
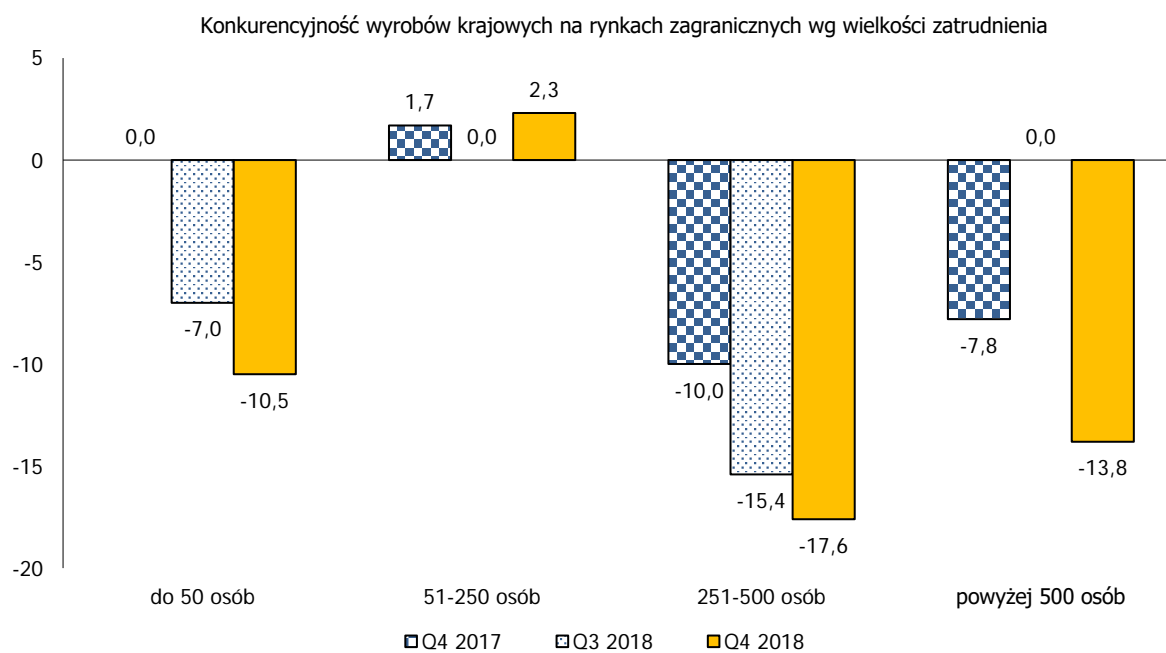

KONKURENCYJNOŚĆ WYROBÓW KRAJOWYCH NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH

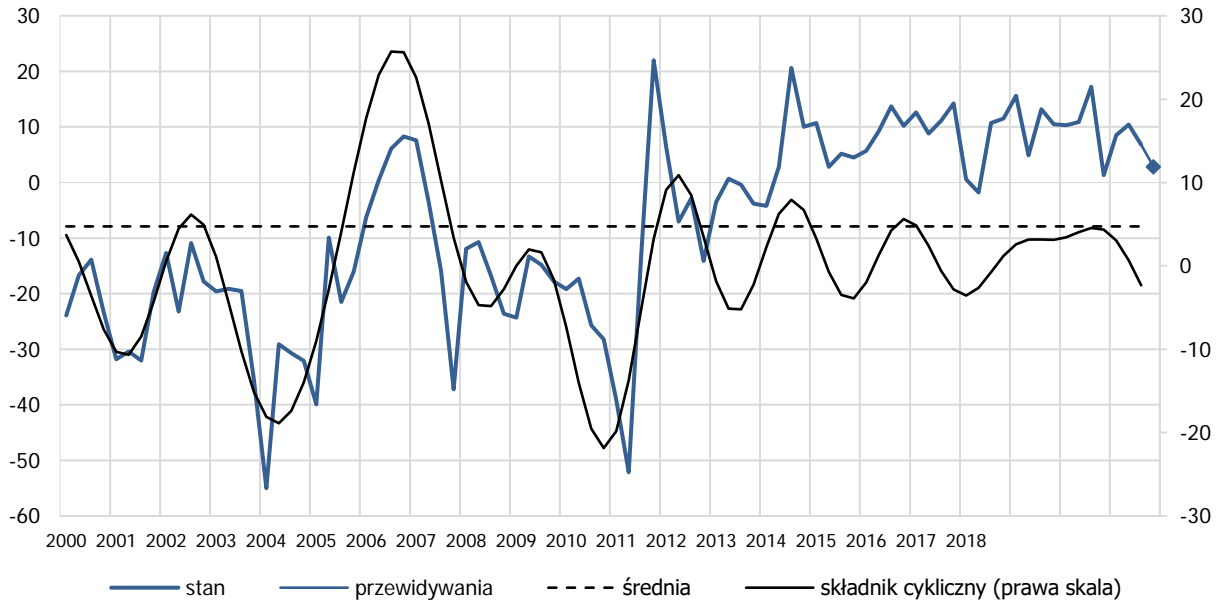

	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	8,8	4,0	6,3	11,0	8,8	8,8
brak zmiany	79,4	79,9	83,7	73,6	74,0	79,9
spadek	11,9	16,2	10,0	15,4	17,2	11,3
trudno ocenić	38,1	43,2	33,9	43,9	44,7	59,0
saldo (1.-3.)	-3,1	-12,2	-3,7	-4,5	-8,4	-2,5

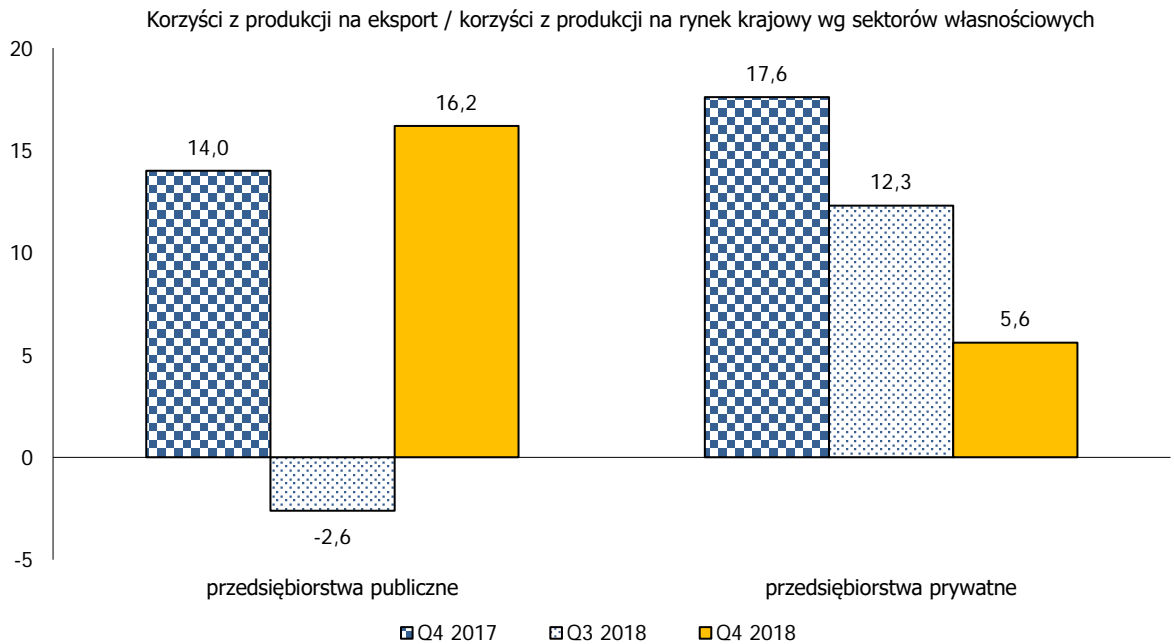

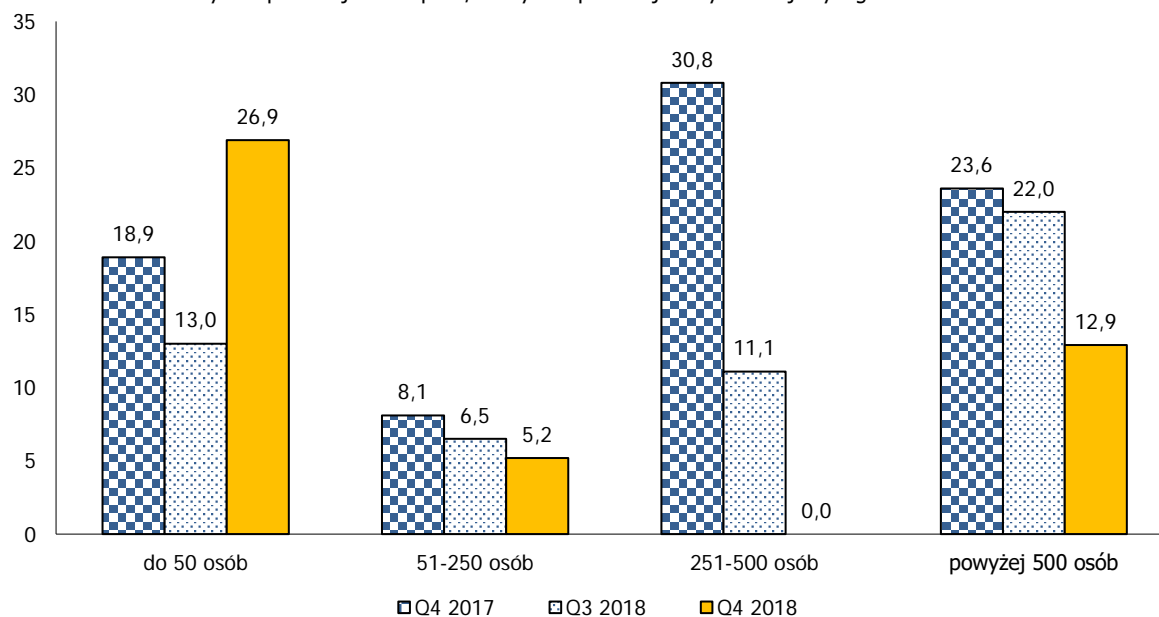
KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA EKSPORT W STOSUNKU DO KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA RYNEK KRAJOWY

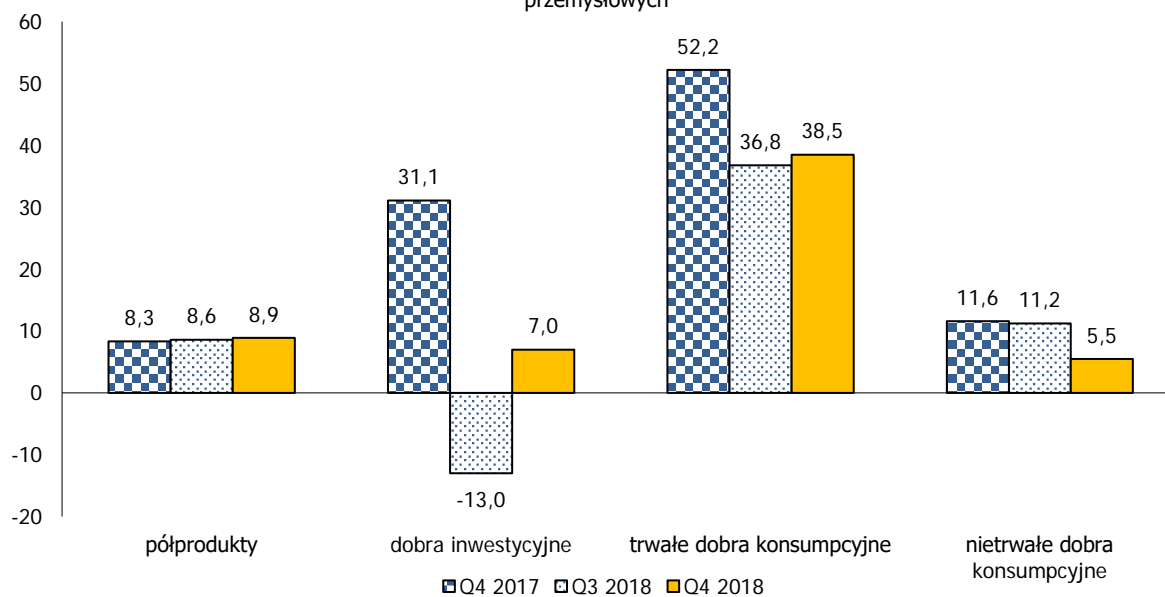
	Q4 2017	Q1 2018	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	33,3	25,3	28,8	29,4	29,3	25,2
brak zmiany	50,5	50,8	51,0	51,6	48,1	52,3
spadek	16,2	24,0	20,2	19,0	22,5	22,5
saldo (1.-3.)	17,2	1,3	8,5	10,4	6,8	2,8

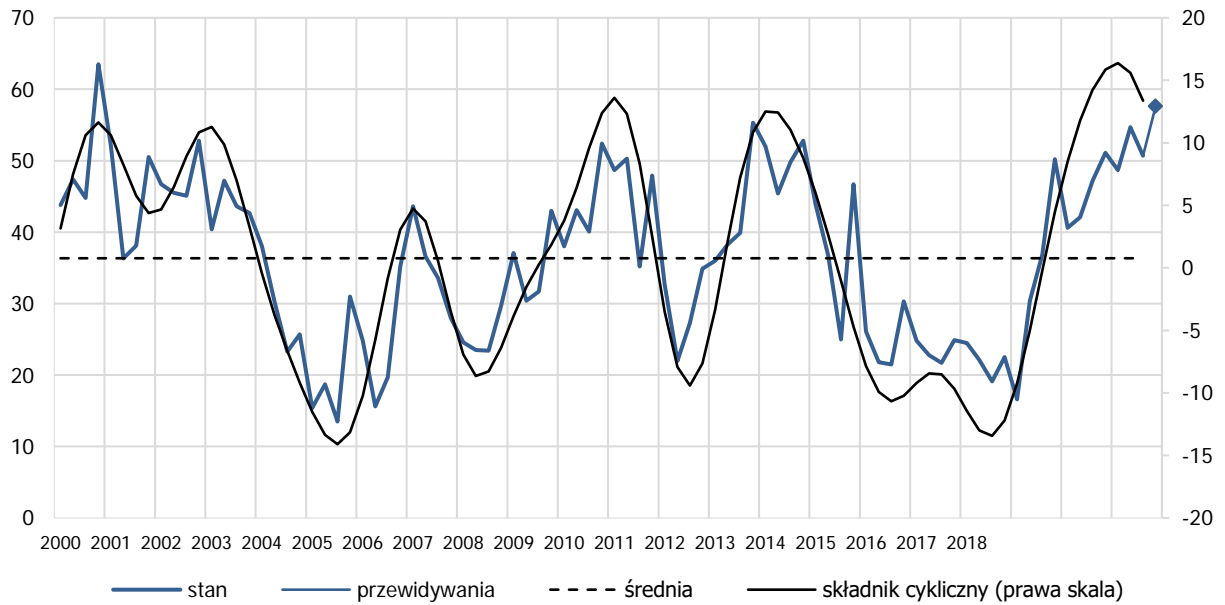
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg wielkości zatrudnienia

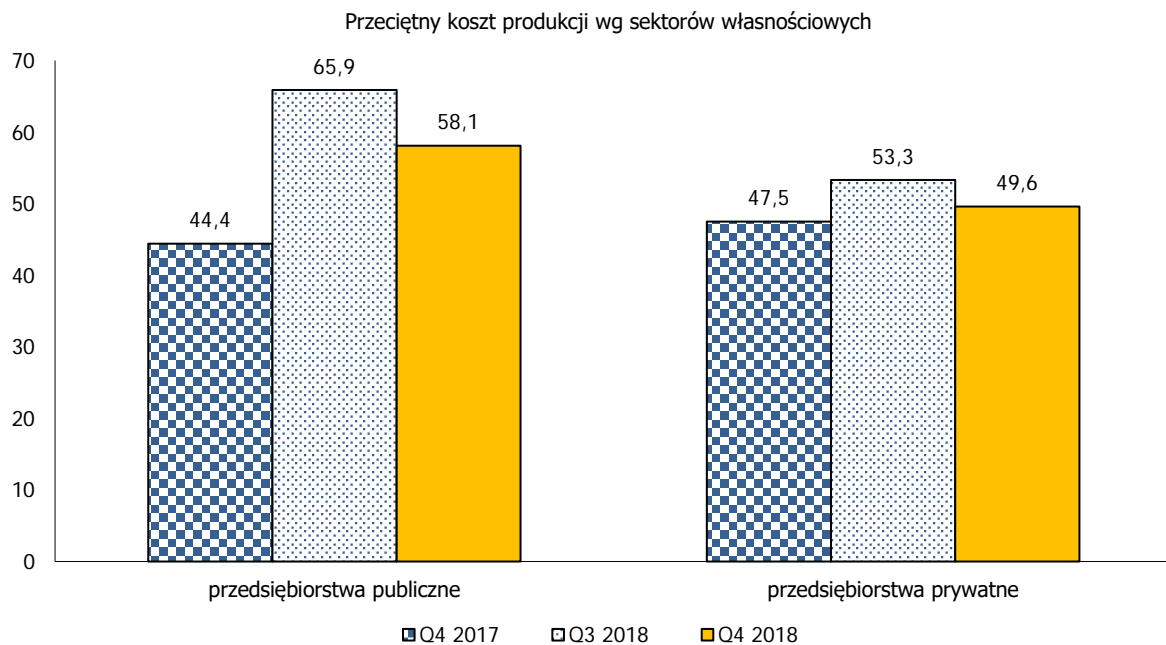
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg głównych grup przemysłowych

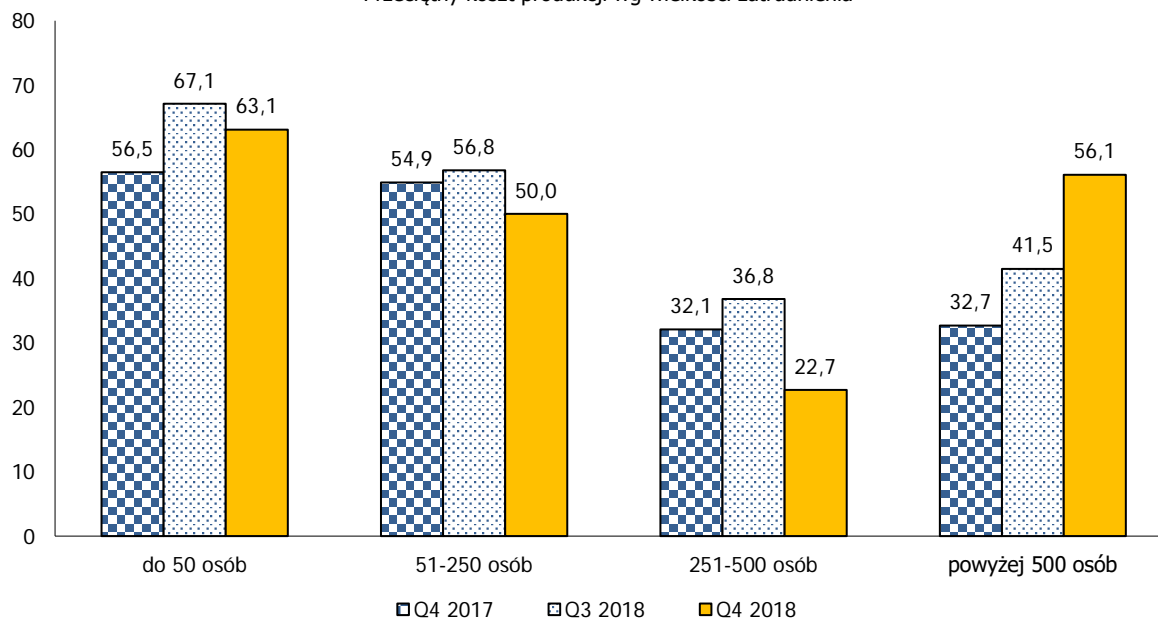
PRZECIĘTNY KOSZT PRODUKCJI

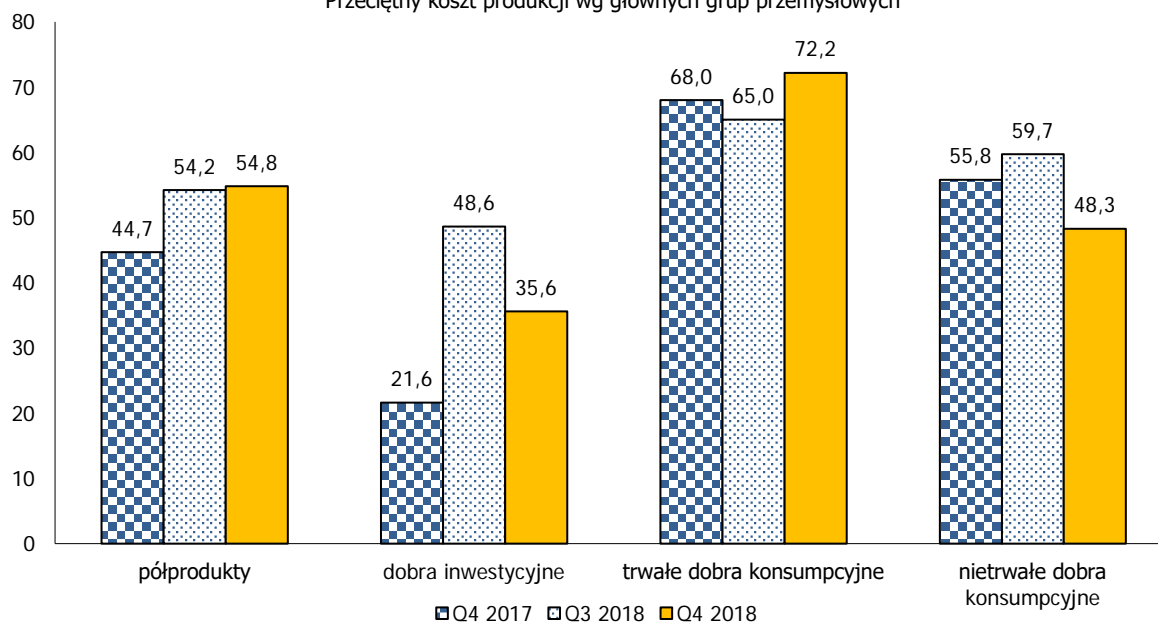
	Q4 2017	Q1 2017	Q2 2018	Q3 2018	Q4 2018	przewidywania
wzrost	50,7	57,2	54,9	58,0	54,8	59,2
brak zmiany	45,7	36,8	38,9	38,6	41,1	39,1
spadek	3,6	6,0	6,2	3,4	4,1	1,7
saldo (1.-3.)	47,2	51,1	48,7	54,7	50,7	57,6

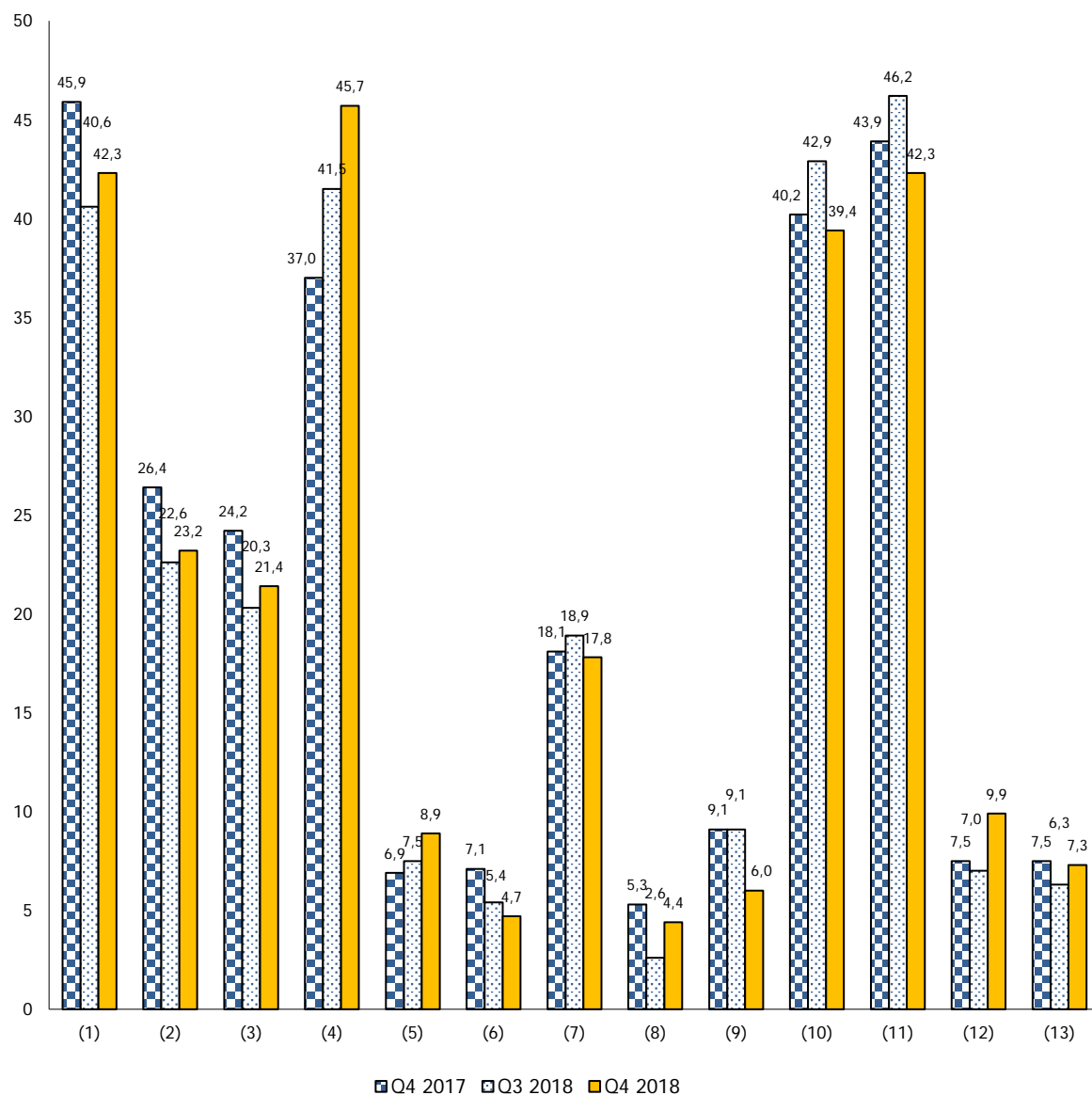
Przeciętny koszt produkcji wg wielkości zatrudnienia

Przeciętny koszt produkcji wg głównych grup przemysłowych

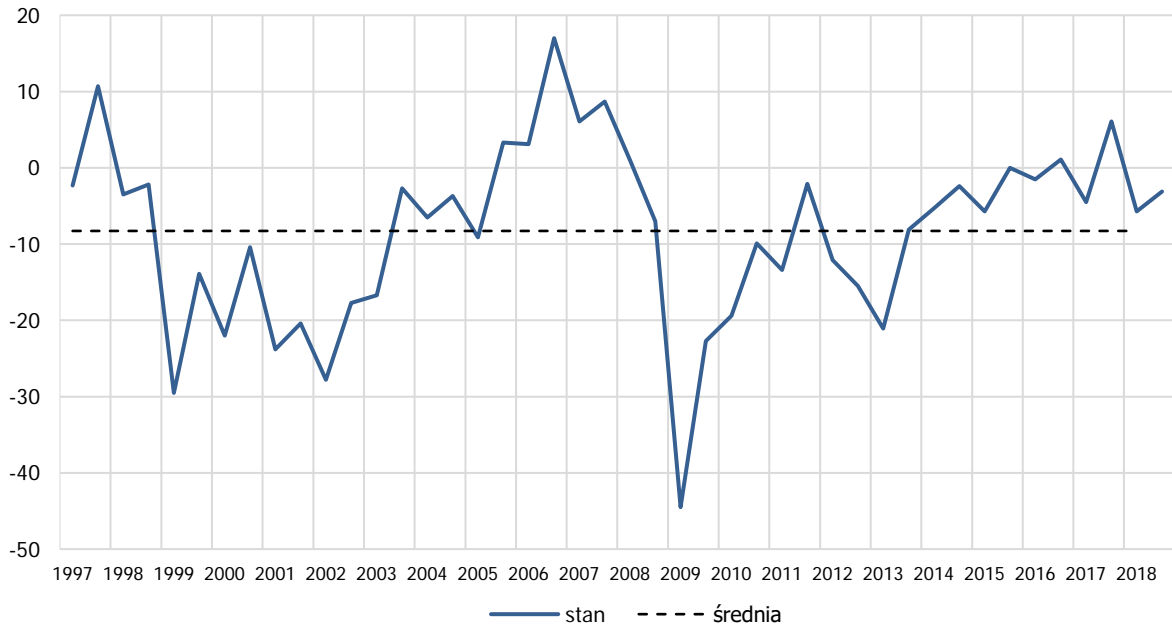

BARIERY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

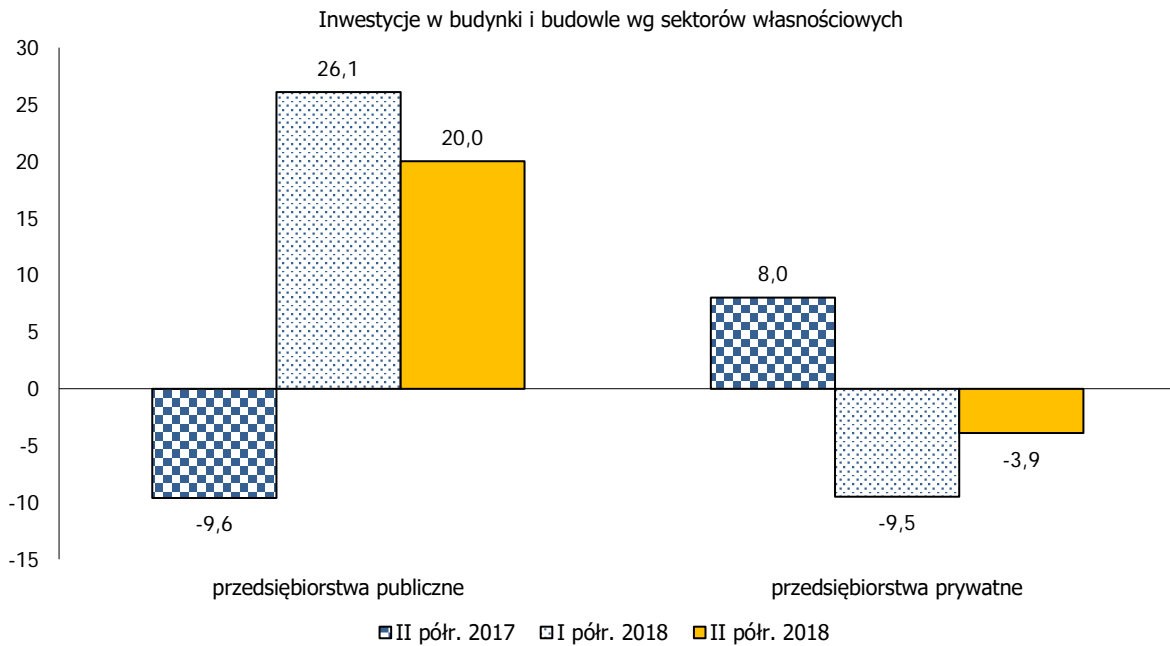

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

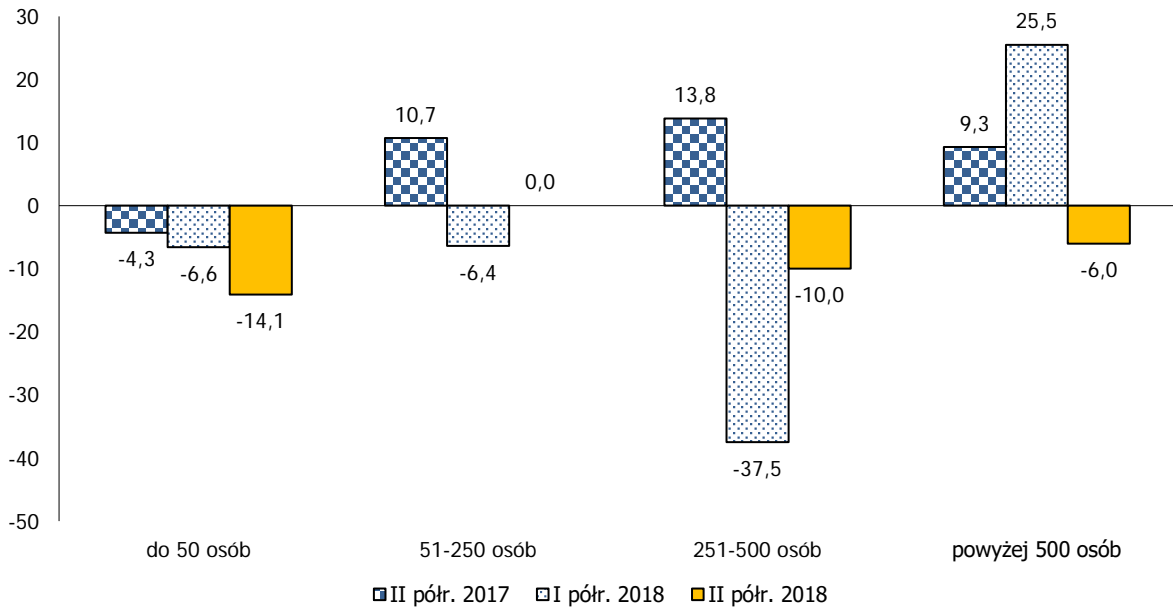
INWESTYCJE W BUDYNKI I BUDOWLE

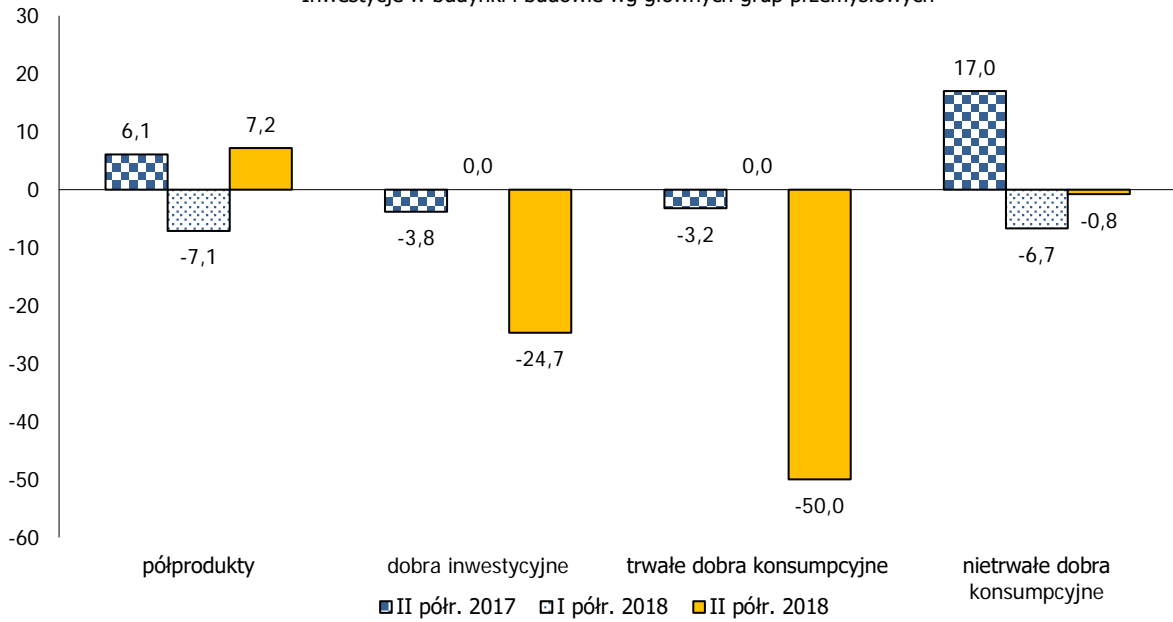
	I półr. 2016	II półr. 2016	I półr. 2017	II półr. 2017	I półr. 2018	II półr. 2018
wzrost	21,8	25,5	20,6	27,6	20,2	21,7
brak zmiany	54,8	50,1	54,2	51,0	53,8	53,6
spadek	23,3	24,4	25,2	21,4	26,0	24,7
saldo (1.-3.)	-1,5	1,1	-4,5	6,1	-5,7	-3,1

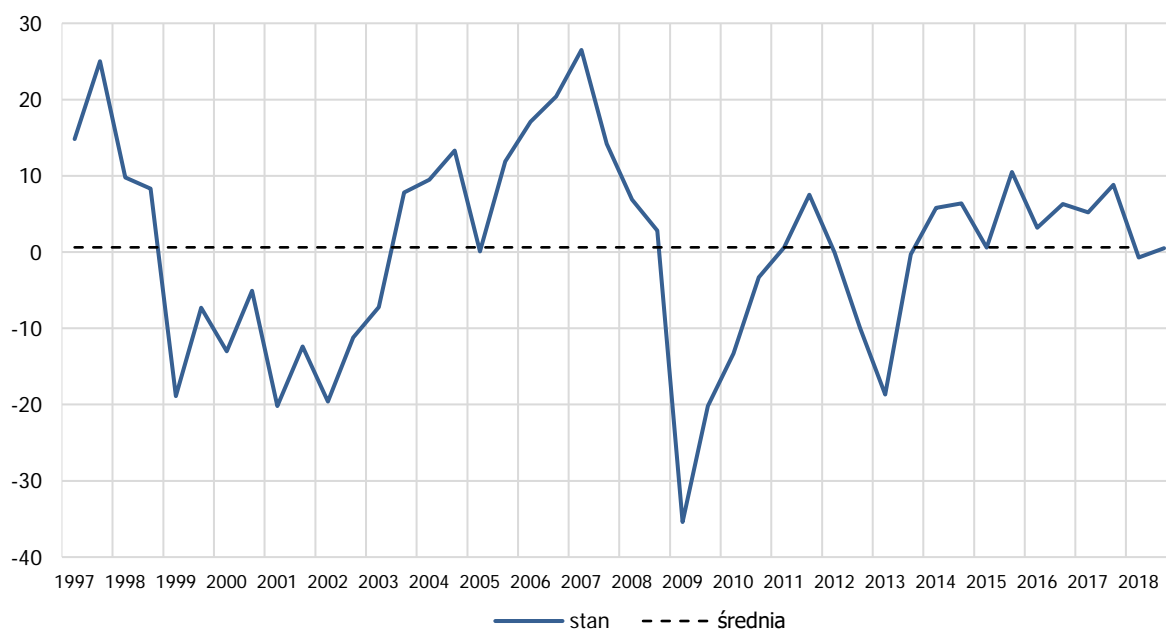
Inwestycje w budynki i budowlę wg wielkości zatrudnienia

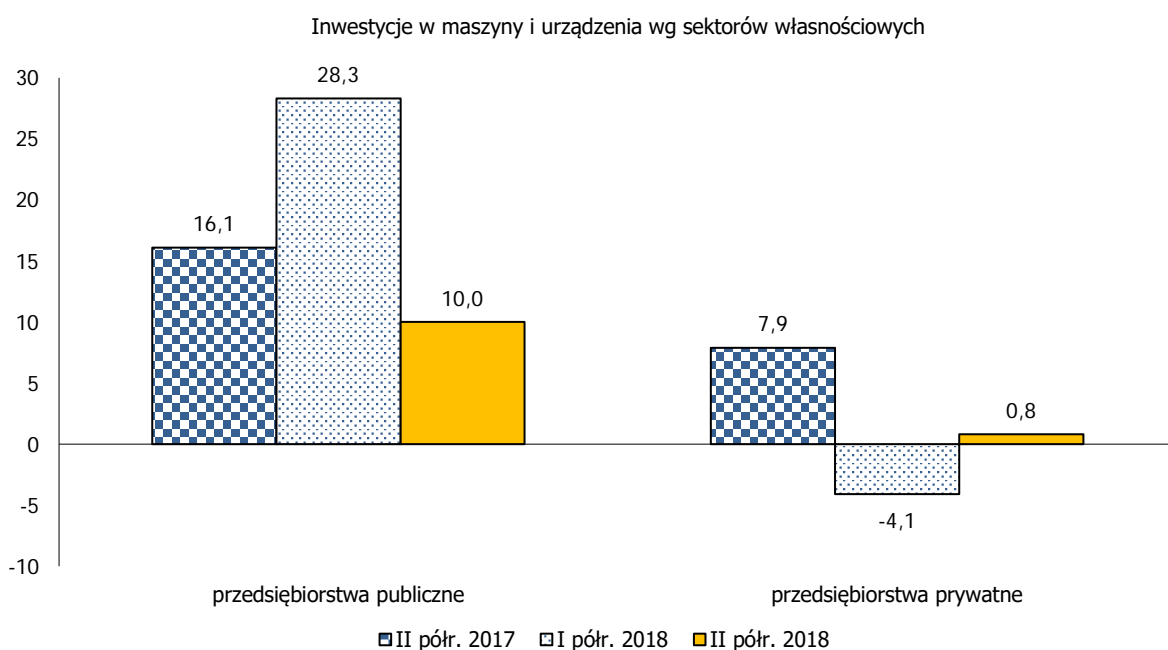
Inwestycje w budynki i budowlę wg głównych grup przemysłowych

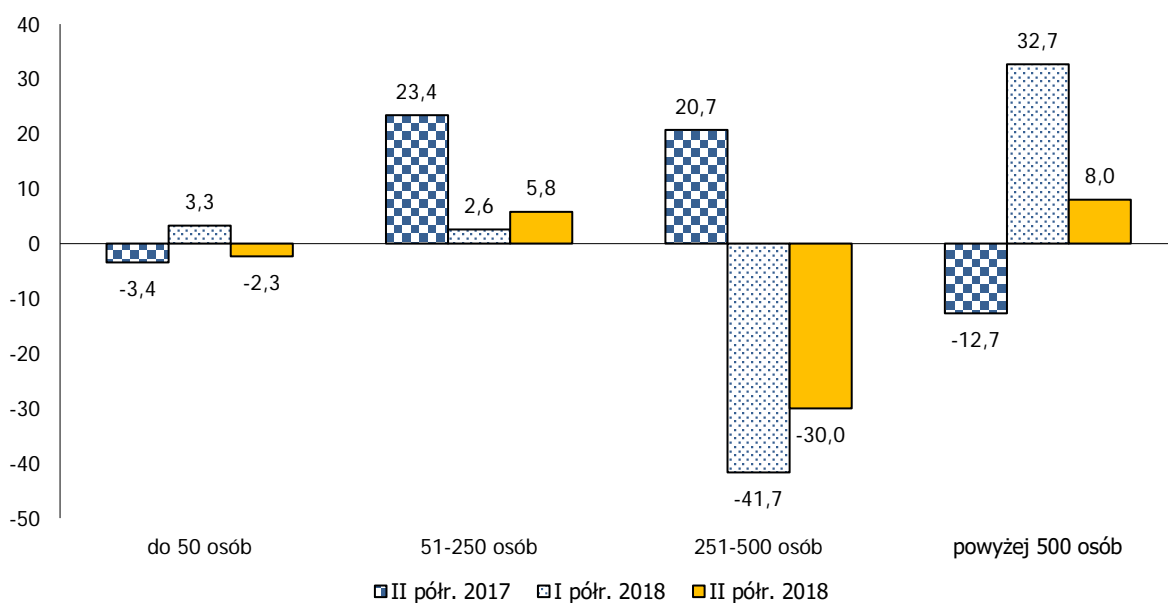
INWESTYCJE W MASZYNY I URZĄDZENIA

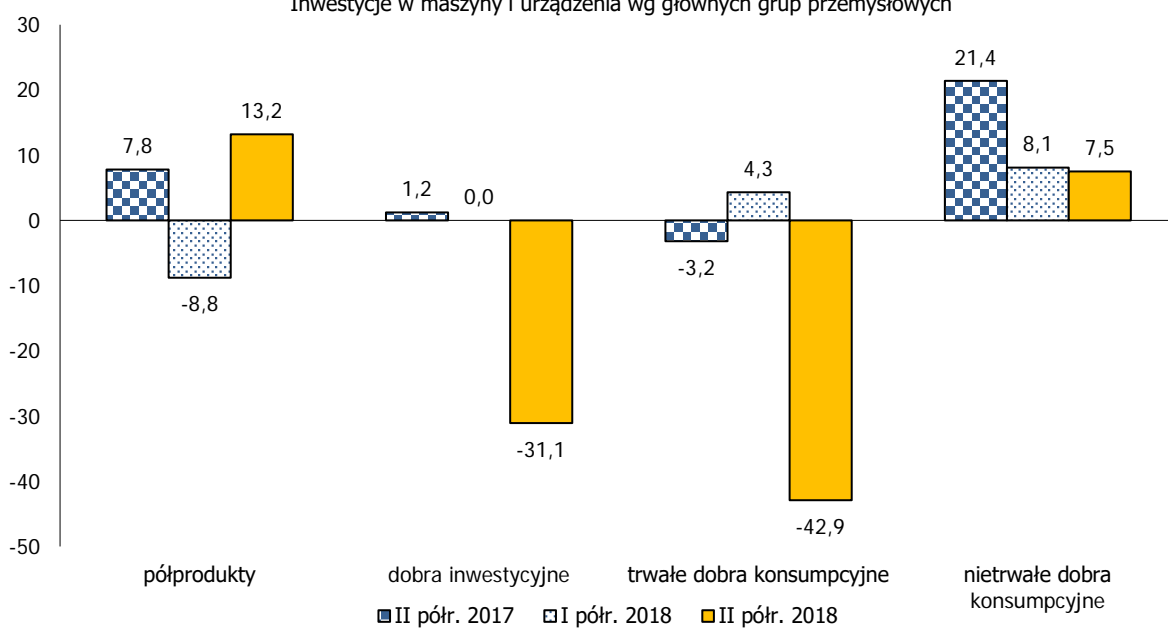
	I półr. 2016	II półr. 2016	I półr. 2017	II półr. 2017	I półr. 2018	II półr. 2018
wzrost	29,2	31,4	29,8	32,3	26,6	27,9
brak zmiany	44,7	43,6	45,5	44,2	46,1	44,7
spadek	26,1	25,1	24,7	23,5	27,3	27,4
saldo (1.-3.)	3,2	6,3	5,2	8,8	-0,7	0,5

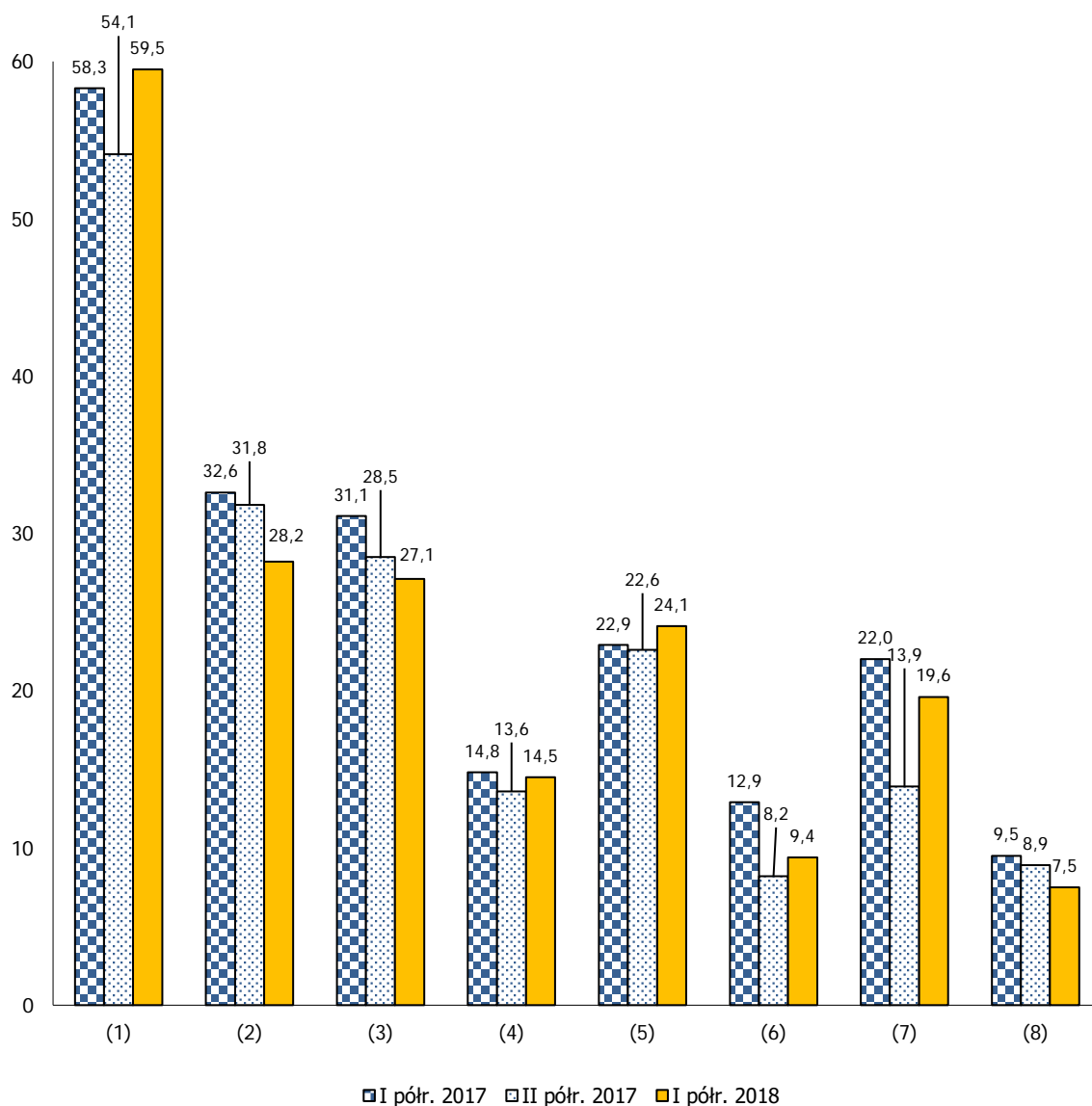
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wielkości zatrudnienia

Inwestycje w maszyny i urządzenia wg głównych grup przemysłowych

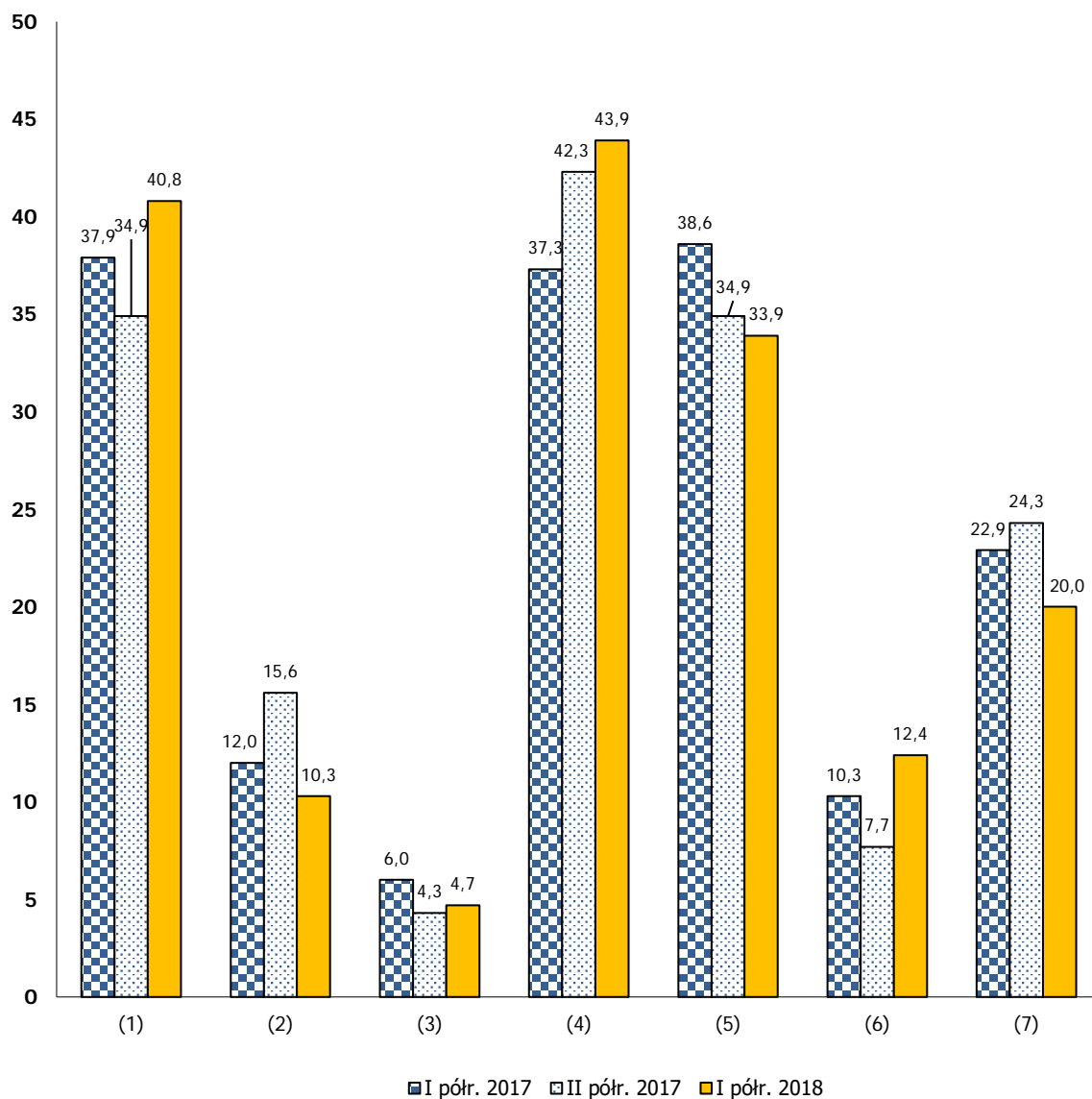

INWESTYCJE PLANOWANE

- (1) wymiana starego wyposażenia
- (2) powiększenie mocy produkcyjnych
- (3) mechanizacja i automatyzacja produkcji
- (4) wprowadzenie nowych technik wytwarzania
- (5) oszczędzanie energii
- (6) kontrola zanieczyszczeń
- (7) poprawa bezpieczeństwa
- (8) inne

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE INWESTYCJE PLANOWANE

- (1) niedostateczny popyt
- (2) wysoki koszt kapitału
- (3) trudności w uzyskaniu kredytów
- (4) niewystarczający zysk
- (5) obawa przed zadłużeniem
- (6) czynniki techniczne
- (7) inne